

5358

Los
Herrens

Ubach

Olimpo Redondo 1868

LOS HEREUS.

DRAMA DE COSTUMS CATALANAS

EN TRES ACTES Y EN VERS,

original de

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

Estrenat en lo Gran teatre del Liceo la nit del 2 de desembre 1868.

BARCELONA.

IMPRESA DE LA VIUDA Y FILLS DE GASPAR.

1868.

Aqueix drama es propietat del autor. Los drets de impressió son del director del ARCHIVO CENTRAL LÍRICO-DRAMÁTICO, D. Rafael Ribas. qu' es l' únich encarregat d' ella, y sense lo seu permis no podrá representarse en cap teatro, ni societat particular.

A En Josep Lluís Pons y Gallarza.

Mestre en Gay Saber.

Ningú ab mes acert que V. pot nombrar los molts defectes de que se trova plena aquesta obra, mes, com que la dedicatoria no te altre ofici que lo de valuá lo afecte que porta l' autor à la persona aqui se dedica, no he cregut que aixó sigués prou per ferme estar de donarli aquesta senzilla mostra d' amistat.

Espinós y debatible es lo assunto que ab est drama he portat á las taulas dei teatre y no son pocas las personas que han intervingut, ni las rahons que s' han allegat en favor y en contra de 'ls Hèreus; mes perçò no m' he sapigut estar d' esposar la meva opinió respecte d' ells, ni de senyalar los moltíssims mals que á la societat poden encomenar. Potser que á la fi del drama algú 'm diga que no he fet us d' una entera imparcialitat, tal volta 'm digan també que peço de reyalista, y podrá ser molt bé; porque la defensa dels Hereus sols pertany à sos partidaris, y jo no he fet mes que cercar la manera mes segura y mes dreta de ferir una costum que per mols conceptes detesto y aborreixo.

Feta aquesta aclaració vinga la crítica y ensenyim y si V. se serveix seguir fentho com fins al present ab sos consells, li agrahirá de totes veras son vertader amich y servidor

L' Autor.

25-1128
Novembre de 1868.

REPARTIMENT.

	PERSONATJES.	ACTORS.
<i>El.</i>	Pona.	Na Catarina Mirambell.
<i>9</i>	Mercé.. . . .	» Antonia Juanin.
<i>9</i>	D. Anton	En Antoni Tutau.
<i>9</i>	Sr. Pere.	» Antonino Grifell.
<i>9</i>	Miqueló.	» Miquel Llimona.
<i>P.</i>	Jaume.. . . .	» Joseph G. Tomás.
<i>C.</i>	Blay.	» Pere Milá.
	Un Andador (que no surt)	» N. N.

L' acció te lloch á Barcelona, en l' any 1802.

TRAJOS.

DON ANTON: Casaca llarga, calsa curta, mitjas de seda, sabatas ab civella y barret de grasol, tot negre; mangala capsada y perruca empolvada ab tres buccles per banda ab cuot y bossa.

SR. PERE: Lo mateix que Don Anton, esceptos la mangala y lo color de la roba. que si be no negre, será un xich fosch.

MIQUELÓ: Casaqueta del temps de la República francesa, barret de copa molt baix y botas á mitja cama ab jiras de color. Lo cabell natural ab cuot y bossa mes sense buccles. En los actes segon y tercer anirá de dol.

JAUME: D' estudiant de l' època, ab manteu y barret de cresta; lo pentinat com Miqueló,

BLAY: Mitg de paysá, mitg de soldat, ab roba molt usada.

MERCE: Vestit enganxat ab bollos á las espatllas; monyo alt y sabatas esmotxadas lligadas ab cintas en creu.

PONA: De pobre ab caputxa. En los actes segon y tercer un xich mes arreglada.

ACTE PRIMER.

La escena representa 'ls baixos de la casa d' un menestral retirat. Porta gran al fondo que trau al carrer (al aixecarse 'l teló estarà tancada) altres de laterals que figuran conduhir á las pessos interiors. Taula, calaixera, cadiras, quadros, etc. Sobre la calaixera hi haurá un tocadoret y una escribania. Al tirarse lo teló la escena estarà mig fosca.

ESCENA PRIMERA.

SR. PERE y MERCÉ.

(*Mercé durant tota aquesta escena estarà entrant y sortint de la porta de la dreta y de la del fondo, per indicar que va fent las feynas de que s' parla en lo diálech.*)

PER. Dèu nos doni un bon sant dia; (*Sortint.*)
Jesús y quina caló!

Noyal (*Cridant.*)

MER. (*dins.*) Ja và! (*surt.*) l' amistat. (*li besa la mà.*)

PER. Dèu te fassa bona. Y donchs,
que tens que sembla que ploris?
que 't fan mal los ulls?

MER. No, no.

PER. Que potsé t' has desvetllat
aquesta nit y tens son?

MER. No senyor.

PER. Dónsas que tens?

MER. Res, no pas rés.

PER. Tant pitjor
per tu, si es que t' ho callessis.
Mira: pots encendre foch
y mentres que 'l fum se passa,

arribas fins à la font
à buscà un xich d' aigua fresca.

MER. Molt bé diu. (*entra dins.*)

PER. Es un tresor;
mániseli lo qu' es vulga,
que sempre compleix ab tot
sens' respotejá, y llaugera
com si fés un esquirol.
Lo dia que váig trovarla
posada en aquell recó,
mes morta que no pas viva,
vaig tení un dia de sort.
Mes obrim que es tart. Bon dia.

(*Obrint la portu del fons y figurant que dona lo BON
DIA al vehí. La escena s' aclarirá.*)

Oh! aixis ja s' está millor;
y quina fresca mes dolsa;
no se 'n trovantse al Agost
lo que farà aqueix istiu,
quan fá 'l que fá 'l temps que som;
mes que hi farem? Res, paciència.

(*Mercè surt ab un cantiret y una esco mbra.*)

Vas à escombrar?

MER. Si senyor.

y á regar

PER. Donchs entre tant
llegiré lo diari un poch.

(*Mercè surt á escombrá 'l carré y 'l Sr. Pere 's queda
al mig de la escena, ab lo diari á la ma, contemplanta.*)

Cada cop que me la miro
me venen tals intencions
de ficarme 'l gendre á casa,
per estar d' ella mes prop ...

Y no fora mal pensat;

pero, ca, ca, 'n Micaló

es hereu, y deixá 'l pare

no voldrá per res del mon

Y veyám Pera, que hi dius,

havém fet negoci ó no,

ab prometre á n' la noya

ab l' hereuet de 'n Ramon?

A mi be 'm sembla que sí!

y á n' ella? Calla... ay bo!

y no hi queya! Merceneta. (*cridántla.*)

MER. Que mana. (*entrant.*)

PERE. Vina, mes prop.

Ara miram. Tu has plorat!.. (*mirantla fit á fit*)

MER. No senyor.

PERE. Com no senyor!
Cuidado ab dirme mentidas;
perquè has plorat?

MER. Per res.

Emilia

PERE. No,

per res no 's plora. Potser
que 'l casarte 't dona cop?

MER. Si 'l tinch de deixá á vosté
que estigui alegre com vol?
y á mes, que havent de casarme
ab qui no tinch intenció...

PERE. Ay tonta, y aixó 't capfica?
Bá, també las ilusions,
com sol passá á tots los joves,
t' han gronxat en son bressol.
Deixam fer, del be dels fills
son los pares velladors;
quant l' un ja siguéu del altre
ja pensarás molt millor.

MER. Es que jo no vull ser seva,...
jo, no l' estimo...

PERE. Oy, oy!
y qui t' ha dit per casarte
qu' hakis d' estimar ó nol
L' amor no es mes que mentida...

MER. Y donchs...?

PERE. Que vols dir y donchs?

MER. Jo 'm pensava...

PERS. Ves, ves, ves, (ab carinyo.)
Dèu te guihi y l' ángel bó.

(Mercé després de deixar l' escombra figura sortir ab
lo cantiret á la font.)

PERE. Veus'ho aqui lo que tenia;
y jo com un tarallot
rumia que rumiarás.
Lo que tenim quan som noys;
ab poca aigua 'ns ofeguem,
y una formiga 'ns fa pór.
Ara ella ja s' afigura
que 'l casarse es... que se jo
lo que deu afigurarse! . .

MER. (Al atravessar la escena ab lo canti y com fent un
esfors per dirho.)
Miri 'l qu' es á 'n Micaló
ni l' estimo ni me agrada...
y no 'l vull!

PERE. (reprentla ab carinyo.) Si tu no 'l vols,
jo si, y ab que 'l pare 'l vulgui,
per la filla ja n' hi ha prou (Mercé entra dins)
Vaya, no 'n caldria d' altra
que ab la prometensa y tot
que tinch complerta á la Verje,
ara s' perdes. Mes que son
divuit anys! no res, paciència;
seyem y llegim un poch.

(S' assenta al peu de la porta ab la cadira recolzada á
la paret, per pendre la fresca y se posa á llegir lo
diari.)

ESCENA II.

SR. PERE.

A veure aqueixas lletrotas
que es lo que durán de bó.
«Aviso.—A cualquier clérigo ó sacerdote ú
señor que quiera vivir, con marido y n.uger,
se le dará cuarto, cama y de comer, y será
servido de lo necesario. Dará razon el sacris-
tan de las Monjas Carmelitas Calzadas, en la
calle del Hospital.»
Porta unas cosas lo diari! .
ves que 'n tinch de fer d' aixó.
«Hallazgos.» Calla, veyam
si han perdut algun mitxot.
«Quien haya perdido una bolsa con trece on-
zas y reales el Domingo de Ramos, en el
curso de la Procesion; que acuda al zapatero
Esteban Platerets, calle de la Faixina, que,
dando las señas de la bolsa, se le entregará.»
aqueix sabater, per llana
no deu enveja' als moltóns;
si jo las hagues trobadas...
mes no las hi trobat jo.

ESCENA III.

SENYOR PERE y DON ANTON.

ANT. Que Dèu li do molt bon dia.
PERE. També á vosté, Don Anton.
ANT. Que tal, ja prenem la fresca?
PERE. Y donchs? es l' hora millor;
un deixa 'l llit, se raveja
ab aigua eixint de la font,
se pantina y l' xocolate
espera, llegint un poch
á la fresca.
ANT. Y que tenim
aquet demati de nou?
PERE. Que tenim? Ja veurá, assentis.
Quan ahi entrada de fosch
lo rosari n' explicava
fra Benet aqui 'l cantó,
vareig sentir que algú deya,
que avuy á la preffessó,
la mare de Dèu estrena
un vestit de flama d'or.
ANT. Caramba, y no sab qui l' paga?
PERE. Murmolan que 'l pago jo.
ANT. Ay plaga de la parroquia,

- y no dirmo!...
- PERE. Don Anton,
la vritat, volia darli,
una sorpresa, però
qui espera? estich mes content...
- ANT. De que está content?
- PERE. Oh! oh!...
he dona tvestit y manto,
he donat toca y cordons
per la Verje y pèl Jesús,
coronas y ceptre, tot
de plata y duhas floreras
que á fè fe, no fan poch goig.
- ANT. Bé, senyor Pere, molt he,
al Cel de segú que un floch
hi te ja.
- PERE. Si Dèu ho fes!
- ANT. Ho farà; mes digui, aixó?...
- PERE. Esperis, las cosas bonas
sempre van á poch á poch.
Jo estimo molt á la Verje.
- ANT. No crech que aixó sigui nou.
- PERE. Dons jo, á la Verje li pago
ab gratitut sos favors.
- ANT. Que potsé ha tret una rifa?
- PERE. Ay Don Anton, tan de bó!
- ANT. Donsas que es? me fá esta ab ansia;
vaja home acabi de un cop.
- PERE. Hé promes la Merceneta!
- ANT. Carico!
- PERE. Si 'm torno boig!
- ANT. Y ab aqui?
- PERE. Ab un bon hereu.
jove, ben plantat, guapot...
- ANT. Be, qui es?
- PERE. L' hereu Serralta.
- ANT. L' hereu Serralta? Ay bo,
los bergants, no m' han dit res,
y aixó que 'ls visito á tots.
- PERE. Ja veurá, no tenen cu'pa:
vam di ab lo Senyor Ramon
de callarho, fins á tant
que ell se troves ja millor.
- ANT. Lo pobre está bastant mal,
mes percó no hi ha perdó,
ni per Vosté; ba, secrets,
secrets al amich millor!...
- PERE. Home, no dich lo perquè?
y no li dich ara?
- ANT. Prou!
mes si s' descuydan ... ja sap
vosté, que ara jo al minyó

y á la noya haig de parlarlos...
perque... vamos ells son noys
y sent jo d' edat. .

PERE. Que hi diu
ab lo noy?

ANT. Es bont xicot,
mes te aixis, un xich d' orgull,
un xiquet de presumció,
cosetas de juventut;
mes ab tot es molt devot.

PERE. Y que li sembla á la noya
de ferli un xiquet de dot,
sis mil lliuras...

ANT. No está mal.

PERE. Lo demes en sent jo mort...
mes, callém que ara ella surt.

ESCENA IV.

Dits y MERCE.

(Mercé surt portant lo xacolate á son pare.)

MER. Que Deu lo quart, Don Anton.

ANT. Y que á tu 't fassa ben bona.

PERE. A fé 'u nececita un poch.

ANT. Y aixó?...

PERE. Porta una altre xicra
una torrada y un got.

ANN. No home...

PERE. Que home ni donal

ANT. Bona minyona *(pel xacolate que trau.)*

PERE. *(á don Anton.)* Te l' bot.

ANT. Y de que?

PERE. De tonterias.

MER. Tonterias? No senyó;
á mi no m' agrada ell.

PERE. Ja t' agradará bé prou.

MER. Donchs esperi á que m' agradi,
ó si nó...

PERE. Tu, que 's aixó?

aquest, sino hi es de massa.

ANT. Li ha escapat. ómplam lo got; *(allargantlo.)*
be, sap que és? es que la noya
se 'n dona vergonya, oy? *(á Mercé.)*

(Mercé s' aixuga los ulls ab lo devantal.)

PERE. Sap lo qu' es? qué fa enfadarme,
y sinó por lo sino ..
mes, vaja vina, no ploris!

MER. Si jo tinguès Mare!

PERE. Ay bó
que potser jo, no t' estimo?

MER. Si senyor, m' estima molt,
mes los homes.

- PEER. Que dels homes...
MER. Parlo per en Micaló;
vaja jo no vull casarme,
vull está ab voste.
- PERE. Pero
no veus que jo cada dia
vaig fentme vell y al millor
'm moro, y tu 't quedas sola
abandonada á n' al mon?
- MER. No hi fa res... y s' equivoca.
que 'm quedare ab Don Anton.
- ANT. Molt ben respost Merceneta,
mes de vell jo tambe 'n só,
y es precis que un xiquet pensis
ab lo que se 't diu... y prou:
plega 'ls plats y un altre rato
ja 'n parlarem.
- MER. *(al entra dins.)* Ay Senyor!

ESCENA V.

SENYOR PERE y DON ANTON.

- ANT. Me sembla á mi senyor Pere,
que encara es molt vert aixó.
- PERE. Que vol dir?
- ANT. Que 'l casament
es cosa de temps.
- PERE. Ca, no,
quatre dias de neguit
y un parellet de sermons,
y tot queda liest.
- ANT. Veurem.
Jo 'n tindré satisfacció;
mes si veig que ells no s' estiman,
vosté ja sap com jo soch,
no li faré pas la contra,
mes tampoch li haig de da 'l vot.
- PERE. Home, tot aixó es tontada,
potsé 'l casars' li fa por;
no vèu qu' encare es criatura.
- ANT. Jo sols faig observacions.
- PERE. Oh, y molt que las agraeixol...
- ANT. Vaja, aném sen.
- PERE. Se 'n va?
- ANT. Y donchs!
es precis anar á veure
als malalts.
- PERE. Es de rahó;
cada hu á la seva feyna.
- ANT. Molt cert, mes la dels doctors,
gaire bè veyentne sempre

- llástimas, plors y condols,
es feyna ja li asseguro...
PURE. Que 'l Senyor may nos ne dol!
ja! ja! ja! (*rient.*) com se coneix
que ja 'ls te don Anton.
ANT. (*rient.*) Prou!
PERE. Pro 'n fa bon us, aixó si,
pobres y malalts...
ANT. Soch sol ..
Oy si ves qui d' aixó parla.

ESCENA VI.

SEÑOR PERE, DON ANTON y MICALÓ.

- MIC. (*entrant.*) Molt bon dia!
PERE. Ola noy!
ANT. Que tal ton paré?
MIC. Molt mal,
y vinch per vosté.
ANT. Y aixó?
MIC. Ell m' ha dit que 'l te de veure
y que eixint fassa 'l favor
de pasar 'hi.
ANT. Donchs anemi;
que vens tu? (*á Micaló.*)
MIC. Jo, no senyor.
PERE. Noya, pórtam la casaca (*cribant á la porta.*)
jo hi vindré.
MIC. Mes d' aqui un poch
que ara 'ls dos hem de parlar.
PERE. Donsas parlem, si aixi 'u vols.
ANT. Vaja. fins á la tornada.
PERE. Que Dèu lo quart, Don Anton.

ESCENA VII.

SENYOR PERE, MICALÓ y MERCÉ que du la casaca.

- MIC. (*apart.*) Tu cada dia mes maca.
MER. (*fujint de prop seu.*) T' ho semblá!...
PERE. (*després de posarse la casaca.*)
Que hi ha xicot?
MIC. Ja veurá, quatre cosetas;
M' acaba de di 'l doctor
que pèl pare no hi ha cura,
qu' está si s' mor, si no 's mor;
jo, no hi ha que dir si 'u sento,
es lo mèu pare... pero
no hi puch fer res... Ara be,
voldria que 'l que entre 'ls dos
tenen mig tractat, á mi

- m' ho prometés.
- PERE. Oh, prou prou;
T' ho prometo formalment
y dorm sense cap mal son,
que la noya serà teva
si 'l contrari no resolts.
- MIC. No hi ha po. Y tu Merceneta,
me promets lo mateix?
- MER. (*avergonyida.*) Jo...
- PERE. No baixis los ulls.
- MIC. Tontada,
M' ho promets?...
- PERE. Dona respon...
la modestia... (*à Micaló.*)
- MIC. Cada dia (*al Sr. Pere.*)
me agrada molt mes... Y 'l dot?
- PERE. Ja ho vam parlar ab ton pare,
Merceneta deixans sols.
(*Mercé entra á dins.*)

ESCENA VIII.

SEÑOR PERE y MICALÓ.

- MIC. Ja veurá, morint lo pare,
duenyo de tot quedo jo,
y es just qu' un hereu s' emporti...
- PERE. Y ton germá?
- MIC. 'N Jaume? bó!
ell á casa no es ringú;
deixi que 'l pare haja mort,
ja veura com me bellugo.
- PERE. Y que tu 't creus, Micaló,
que ton pare ab ell no pensa?
- MIC. Que hi pensi, pero aixó y prou,
que ja sangrantme ab salut
no li so escrit ni un sol mot
perque no baixi y 'l pare,
al veure'l, no tingui lloch
á pensar d' altra manera,
y á fer un testament nou.
- PERE. Y ell, no 'l demana?
- MIC. 'L distrech,
y li conto que 'l Rectó
no 'l deixa móure.
- PERE. Fas bé,
perque 'n Jaume es bon xicot;
mes te un cap, que sant Antoni!..
- MIC. Jo, li parlo de debó,
me sembla que si dos dias
som amichs, ja farém prou,
som dos genis, que, ni al cel
podrém está en pau tots dos.

Ell m' aborreix, l' aborreixo.
me detesta, igual faig jo;
no vol que 'm diguin heréu,
jo faig dirmo per tot hom.
Te rabia si á diná 'm poso
á cap de taula, y no vol
se ab res de mi distingit,
perque diu que tots dos som
lo mateix, y no li vajin
ab heréus ni estiravochs.

PERE. Jo crech que com mes apren
se va tornant molt mes boig.

MIQ. Valdament com no s' remata!
Mes, parlém... Vosté de dot...

PERE. Li faré unas sis mil lliuras
y, si 'ls dos sou bons minyons,
com que no tinch fills y ella
no te pares, conta ab tot
per quan mori Tu ets heréu,
pubilla á n' ella faig jo!

MIQ. Aixó jo volia, entesos;
are així 'ns trobém tots dos,
que ni ella per mi 's rebaixa,
ni jo per ella tampoch.

PERE. Es á dir que á no se aixis
no feyam res?

MIQ. No senyor.
Jo estimo á la Merceneta,
mes so heréu, y si Déu vol,
tinch de casarme ab pubilla
ó no haig de se 'n Micaló

PERE. Fas molt be, primé la casa,
la dignitat y lo nom.
Noyal te comte que surto, (*cridantla.*)
vull veure al senyó Ramon.

MIQ. Pobre Pare!

PERE. Que vols fer!
es un pas que hem de fer tots.
Anem?

ESCENA IX.

Dits y MERCÉ.

MIQ. Anem.
(*á Mercé apart al sortir.*) Adéu máca!
MER. Aixis de lletja 't fes por! (*Ab to sech*)

ESCENA X.

MERCÉ.

No es poca á fé, Mare mia,
á qui may so conegut,

de lo dart la valentia
que 'n lo cor ne so rebut.
No es á fé, poch lo torment,
que 'm rebat y 'm neguiteja,
ni la febra que s' ensen
en lo pols qu' irat colpeja.
Pres lo cor d' un ver amor
m' han fermat á un cor estrany,
com si fos clau lo tal cor
que del meu vingués al pany.
Com si amor no sigués res,
me tiran, cegos, en brassos
d' un per mi aborrit promès,
per lligarmi ab eterns llassos.
Y es precis, perque així 'l mon
ho vol, obehí y callá:
y encare, que lliures son
las donas, algú dirá!
¡Ay pare, y quant poch sabèu
lo que amarga n' es ma pena!

ESCENA XI.

MERCÉ Y PONA.

Mercé queda assentada ab lo colze á la taula y lo cap apoyat á la má en estat meditatiu. Petita pausa despres de la quina se presenta Pona á la porta, de la que no passarà fins que s' indiqui.

PONA. (A la porta.) La oració de Santa Elena,
vol que la digui?

MER. (sense girarse sisquera.) Diguéu.

Pona s' assenta al peu de la porta y 's posa á dir l' oració ab veu baixa, mes que perçó se senti quan siga ella la única que parli.

PONA. (Ab cantarella.) «Gloriosa Santa Elena,
«verje y bena venturada
«gardeu á n' aquesta casa
«de foch y de flamarada....

MER. Aixís feu que de mon cor
trobi un remey per la febra,
ó be qu' es torni de gebre
pera minvar son aïdor.
Que ó si no, no se de mi
que será eu lluyta tan fera,
que ja 'l cap se 'm desespera
turbat de tant llarch sufri.

PONA. *Seguint l' oració que Mercé no ha deixat sentir mes que per cap motiu doni á coneixe que s' haji parat.*

«Si ni ha en lo Paradis
«una llarga palanquela

«com un cabell d'estreçeta,
«los salvats la pasaran,
«los condepnats no podrán
«y al foch etern ne cauran....

*Pona que figura durant l' oració haver escudrinyat
la botiga s' aixeca y convensuda de que la noya está
sola, diu:*

Me sembla que la ocasió
afavoreix mon intent....
guardeunos de mal. Amen. (*acabant l'oració.*)
(*Pona entra cap dins.*)

MER. ¡Ahl (*adonantsen.*)

PONA. (*Ap.*) Está sola. (*alt.*) Déu ni dó. (*per la ca-
ritat que li fa*) ¡Noyal (*despres d' una pausa.*)

MER. ¡Que!

PONA. Hi ha un jovenet
que t'estima...

MER. Aneu, dexaume.

PONA. Y m' ha dit que 's deya Jaume...

MER. ¡Jaume!

PONA. Sí. (*signantli á la porta.*)

MER. ¡Ahl (*veyent entrar á Jaume.*)

PONA. Ja he complert.
(*Pona es queda á la porta.*)

ESCENA XII.

DITAS Y JAUME.

JAU. ¡Merceneta! (*ab amor.*)

MER. (*Ab neguit.*) Si t' han vist! ...

JAU. ¡Que m' hajan vist, y que hi fá!
¿M' estimas?

MER. ¿Que no ho saps ja?

JAU. Com m' apart que miro trist
de ton front lo espay seré.

MER. Presumció.

JAU. Y m' estimas forsa?

MER. De ta imatge n' es l' escorsa
lo meu cor.

JAU. Gracias Mercé.

MER. Mes com es que de Cervera
tan prest tornas?

JAU. Perque alli
t' anyoro.

MER. Potser que sí!

JAU. Preguntau á l'aula entera.
Lluny de tos clars ulls, la porta
del cel del goig tinch tancada.

MER. Vaja digas... (*ab ansia.*)

JAU. Ta mirada.

la meva ánima conforta.

MER. M' ho diras?...

- JAU. Respon tú, algú
no t' ha dit polleta rossa,
ni maca ni bona mossa?
- MER. Ningú m' ho ha dit, si no tu. *(Enfadada.)*
- JAU. Dona, es que 'l Rey ha manat
fini 'l curs per Santa Creu;
quin genit tens valgam Deu! *(Carinyo.)*
- MER. Es que estich...
- JAU. Que t' ha passat?
- MER. Lo que ha d' allunyá en est dia
del nostre entorn la ventura,
lo que ha de torná en tristura
dels nostres cors l' alegria.
- JAU. No t' entench.
- MER. Ho crech molt be,
- JAU. Donchs digau que ho puga entendre.
- MER. L' amor que 'ls dos vam encendre
tindrem d' apagá.
- JAU. Y perquè?
- JAU. Que potser á tu 't sap greu
d' unir ta sort ab la meva?
- MER. Es que al cel podré ser teva
mes al mon, ja no puch sè 'u, *(Plora.)*
- JAU. No ploris y esplicam clar
lo que aixó Mercé, vol dir.
- MER. Que tindrem tant que patir
com hem somniat en gosar.
Que del cel del goig Sant-Pere
la porta ha tancat als dos,
que 'l sol del amor se ha post,
que l' nostre cor en vá espera.
- JAU. Y qui posa impediments
al desitj que als dos nos lliga?
- MER. La por de que 'l mon me diga
que falto á 'n als manaments.
- JAU. Y perquè hi tens de fallar?
- MER. Per honrá al qui 'm fa de Pare.
- JAU. Creurer me farás encare
que ton Pare...
- MER. 'M vol casar!
- JAU. Viva nèu!... mes si no t' plau
no es dat á ningú obligarte...
Avuy vindré á demanarte,
y si es cas que no 'm complau
la rahó que ell vulga dar-me,
t' asseguro...
- MER. En va serà:
formalment m' ha promés já.
- JAU. Potsér no voldrá escoltarme?
- MER. Fàcil es.
- JAU. Mes tu, perquè
consents que aixis ell disposi?

MER. Com vols que á oposarmi gosi?

JAU. Donsas jo mi oposaré.
Jo li diré que 'ns volem,
y que 'ls pares de bon cor
no matan dels fills l' amor.

MER. Y ab aixó, que guanyarem?

JAU. Viva nèu, quasi bé l' front
se 'm parteix: que lograré?
lo ferli entendre Mercé,
lo errats que sos plans ne son.
Y si tu avindreti vols,
ferli per forsa escoltar,
que no saben oblidar
los cors que no viuhem sols.
Que no es pare, ni ho pot se
qui dels fills la veu no escolta;
que sa autoritat es molta,
mes que n' es molta també
la afició ab que nos volem,
y que si 'l mal ell no cura,
per salvar nostra ventura,
d' ell y tot precindirem.

Y per ma part, que ó cedeix
sa paraula retirant,
ó be lo cor del aimant
faig trossos avuy mateix!

MER. Podrás dirli, mes lo ferho,
á Deu gracias no podrás.

JAU. Hi haurá qui aturi mon bras!

MER. Lo crit de ton cor.

JAU. Ja espero
toparme ab ell; ¿com se diu?
respon prompte.

MER. Miqueló.

JAU. ¡Miqueló! que potser..... no,
sospito sense motiu.

MER. Es d' una casa molt bona.

JAU. De fora?....

MER. De aquí y heréu.

JAU. Es heréu... ¡Ah! clar se veu,
ton pare 't ven y no 't dona.
Fascinat també per l' or,
en que es heréu sols repara,
y ni 's fixa si en ta cara
s' hi pinta 'l goig ó 'l dolor.
¡Es heréu! així ho sigues
de quan mal á'n al mon fan,
així anès, al botavan
y al séu derrera 'ls demés.
Heréu! hereu! .. tant pitjor
per cedir.

MER. (ap.) ¡Ay! quant sabrá

- que l' promes es son germá,
per dirli... 'm manca 'l valor. (Pausa.)
- JAU. Merceneta, aten: jo t' am
com cent cops ja t' ho tinch dit;
tu dius que dintre ton pit
crema del amor lo flam.
N' es ta imatge en lo cor mèu
lo que Déu n' es en lo Temple,
y tú, del meu al exemple,
tens la meva dins del tèu.
Es per nosaltres l' amor
lo que 'l sol es per lo dia;
donsas be, hi ha qui voldria
matar del sol la claror,
y suplirla ab un fanal
quina llum tan sols ne viu
mentres te oli, y fins se diu
que quan crema 'ls ulls fa mal.
(ab coratge.) Avans que 'l sol ells matar
naltres lo fanal bufem.
- MER. Jaume, es alt y no podem
fer lo buf á ell arrivar. (ab sentiment.)
- JAU. Será aixis perque l' amor
encara forsas no 't dona.
- MER. Es aixis perque so dona.
- JAU. Perque tindrás xich lo cor. (ab llástima.)
- MER. Deutes sants de gratitut
de parlar privan mon llabi;
no 'm puch dordre del agravi
quant me ve de qui ha vingut.
De molt mes que de la vida
ne soch al pare deutora,
y ni may que arribi l' hora
que pensi en ser desagrada.
- JAU. (comprenent una resolució.) Merceneta adeu!
- MER. Te 'n vas?
- JAU. Si algun vehi 'ns observes....
- MER. Y no tornarás?
- JAU. Despres,
si tu no ti oposas pas.
M' estimas de cert? (ab afecte.)
- MER. Si á fé. (Id.)
- JAU. Dons faré que sias meva.
- MER. Si 'l pare 'm deixa ser teva,
creu que ab goig, teva seré.
- JAU. Adeu.
- MER. Adeu.
- JAU. (al sortir dant diners á Pona.) Vos, teniu
bona avia. (surt.)
- PONA. Que Déu t' ho pach....
pobre noya (al veure á Mercé aixugarse los
ulls ab lo devantal.)

MER. Dia amarch!
penas de mon cor sortiul

ESCENA XIII.

MERCÉ y PONA.

- PONA. Si es noya que n' está en mi
ton dol lò mimvar, disposa.
- MER. Gracias ávia.
- PONA. (*Apart.*) Es carinyosa
(*Alt.*) Jo també se qu' es sofrí.
Sola al mon, sense ningú,
los ulls m' ha cremat lo plor...
la filleta del meu cor.
que vaig perdre, era com tu.
- MER. Teniu, y que 'us dongui Déu
bona sort. (*Dantli altre almoyna.*)
- PONA. Y á tu ventura
per allunyar la tristura
Que 'n ton front pintada 's veu.
- MER. Tan sufresch que fins al front
lo dolor se'mi retrata?
Be es cert que 'l dolor no mata!
- PONA. Si mates, pòbre del mon! (*Mercé entra á dins.*)
Aquí sens dupte afiná (*Al llindar del portal*)
y ja esperar es quimera.
(*Lo pare Anton á Pona á la porta.*)
- ANT. Hi ha un moribunt que us espera
que m' ha dit que 'us es germá,
Jo que se que sou cristiana
li he promés vostre perdó,
hi fet mal?
- PONA. No, y cent cops no,
que á la fi so sa germana. (*Se 'n va.*)

ESCENA XIV.

ANTON y JAUME.

- ANT. T' he fet venir fins aquí,
perque, ans de aná á casa teva,
pugas de la boca meva
dugas paraulas senti.
- JAU. L' escolto.
- ANT. Vida de dol
es del mon la trista vida,
lo goig de ella, es la mentida
mes grossa que ha vist lo scl.
Ja lo plor dels ulls nos salta.
al rebre lo primer bés,
com si amargar ne volgués
la mel que deixa en la galta.

Y des' que ab, delit avansa
l' home en ella en son ardor,
sempre 'l fat per cada flor
cent arsos á sos peus llansa.
Y 'l fort buf de las passions
de ellas al robar las fullas,
de la flor del cor despullas,
s' emporta las ilusions.
La vida es aixó; patir,
doldrens tristos y plorar,
un imposible cercar
y ans de comprendrel, morir!

Mes, Déu que may abandona
al mortal que en Ell confia,
sempre un consol nos envia
del dol al ferins l' ascona.
Y eix consol que ja á ningú
nega may lo Déu del cel,
m' atansa avuy lo meu zel
á oferirtel á 'n á tu.

JAU. Tan grossa n' es la ferida
que haig de rebre; que á donarme
ve 'l remey ans de deixarme
sentirla?

ANT. Jaume, es sens mida,
mes jo espero que 'l teu cor
la rebrá sense rendirse

JAU. De que no puga sofrirse
comenso ja á tindre por.
Parli, parli y sens retart
treguim aqueix gros tropell
de pensaments, que 'l cervell
m' arriuan á esmicolar.
Parli per la mort de Deu;
sab de mos amors? potsé
l' hi hauran dit que la Mercé
l' han promesa á un rich hereu?

ANT. Sè aixó... y mes.

JAU. Encare mes!
Potser del Pare l' amor
ha perdut mon pobre cor?...
Don Anton, digui que es?
Si es que tem que com punyal
rebi la nova dapnada,
parli ja de una vegada
que callant me fá mes mal.

ANT. Ton Pare...

JAU. Que? que te 'l Pare?...

Jo 'l yull veure. (Volent sortir.)

ANT. No pot ser.

JAU. Soch son fill! qui ha de poder
privarmo?

ANT. Jo!
JAU. No!
ANT. Repara!...
JAU. Parli clá ó men vaig.
ANT. Aten.
L' esperansa...
JAU. Que esperansa.
Estiga bo. (*Va á sortir y 's topa ab Micaló.*)
MIQ. Ta frisansa
calmi aquesta veu qu' es sent
(*Despres de tres tochs de campaneta crida una veu dins.*)
«Devots confreres y confreresas de Nostra
» Senyora del Roser, per caritat direu un Pare
» nostre y Ave Maria, per la ánima de'n Ra-
» mon Serralta, que ha passat d' esta vida al
» altre: tal fareu, tal trobareu, devant de Deu
la paga.» (*Tornan a tocar los tres tochs de la campaneta.*)

ESCENA XV.

DON ANTON JAUME y MIQUELÓ.

JAU. Ah! (*Pausa.*)
ANT. Dèu l' hagi perdonat
y en lo cel un lloch li doni.
JAU. (*Apart.*) No se á fe si m' hi abrahoni
o si...
MIQ. Germá!
JAU. (*ab ira.*) Est un malvat!
MIQ. Jaume, repara 'l que diu
lo teu llavi.
ANT. Hora es que á Déu (*volentlos consiliar.*)
la vostra oració aixequieu!
JAU. Ha dit lo que no desdiu.
MIQ. Jo malvat!
JAU. Si, y ho sostinch.
M' has robat per lo interes
de mon pare lo últim bes,
y has doblat l' odi que 't tinch!
De sos llabis m' has privat
l' últim adeu peder rebre,
y es que se t' ha tornat gebre
lo foch de la germandat.
Has tingut por que al tancar
los seus ulls las mevas mans,
que som fills, que son germans,
no caigues en recordar.
Y aixis com en parts iguals
nos doni son cor de pare,
no 'ns hagués partit també are
al morir, sos capitals.

Mes germá, com un traïdor
fent lo que has fet has complert;
fins las feras del desert
tenen que tú mes bon cor.
Que á las veus dels sentiments
quan dins sas entranyas cridan
sos instins frestechs oblidan
y tu ets sort y no las sents.
Mes no; no encara ets tan bó,
las sents y no vols sentirlas
per no tindre d' obeïltas,
pus ni encara saps fé aixó.

MIQ. Jaume *(ab mol enuig.)*

ANT. *(Reprentlo.)* Jaume.
(Miquel anirà exaltantse per graus)

ANT. Escolta! Vaja prou.

MIQ. Miqueló calla. *(Miqueló roda 'l cap.)*
ANT. t' ho mano. *(Ab imperi.)*

MIQ. Quant lo tró estalla
lo brand del coure no s' ou;
deixim donchs.

ANT. No t' vull deixar
mal que t' ompli lo despit.

MIQ. Donchs D. Anton, lo dit dit, *(ab descaro.)*
ningú 'm pot fer ja callar.

Ja ha donat son compte á Dèu
l' únich que ferho podia,
y d' ell tan sols ho sufria
porque sufriro un fill déu.

ANT. Miqueló, fins á molt alt
pujas cego en ton orgull.

MIQ. Pergó no haig de perdre d' ull
la porta de mon casal.

JAU. De ton casal has dit!

MIQ. *(Ab ironia.)* Si,
de mon casal, ¿ho sens bé?

JAU. Perque no dels dos?

MIQ. Perque
de teu no hi ha res alli.
Perque d' en avant la porta
per tu no ha de obri 's may mes.
ho tens entes?

JAU. Ben entés!

ANT. *(A Miquel.)* A fé 'm tens l' ánima absorta,
Per lo que has dit, no mereixo
veig, ja de tu cap afecte,
y 'm dol, perque no es molt recte
lo cami que fent te deixo.
Mes la superbia aixi ho vol
y 't deixo: aixi fassi Dèu,
no hakis de torná á prop meu

espantat al veuret sol.
MIQ. No tinga pòr, no vindré.
ANT. Miquell... (Planyentlo)
MIQ. No vindré li dich, (Ab despreci.)
quant hagi de cercá amich
no vindré á cercá á vosté.

ESCENA XVI.

MIQUELÓ Y JAUME.

MIQ. Y tú; 'l dimars, sepultura
darém del pare á 'n al cos.
y 'l dimars per naltres dos
dia ha de ser de roptura
De ma casa sortirás
dant companya al cos del pare;
si tens veronyia per are
penso que no hi tornarás.
No hem de ser ja mes germans
d' allavors, ni ja may mes
hem de cambiar un bes,
ni hem de enllassar nostras mans.
Per dá 'l odi á tot lo cor
l' amor d' ell haurem de treure,
perque 'l cap no 's puga creure,
que lo cor l' hi es traïdor.
Ja pels dos en lo mon, re
de víncles ha de existí;
tu ab lo pare has mort per mi,
jo ab ell, per tu he mort també.
Y vulgui Dèu que 'l oblit
fassi en lo cor son estatje
y que no torni 'l coratje
á mostrartem ab son dit,
perque si avuy m' ha permés
rebre lo bri de ta llengua,
demá tinch de tindre á mengua
y no haig de sufriri mes.

JAU. Donsas ja desde eix moment
no so mes que un perdulari.

MIQ. Potser Don Anton l' ampari. (Ab ironia.)

JAU. Potser si y no me 's parent.

MIQ. Are l' parentiu obliga.

JAU. Quan llot es, d' aquí, la sanch (Lo cor.)
y en un vas de negre fanch
lo cor del malvat s' abriga.
Pus de no, de ben forts llassos,
per unir á los germans,
ne fan dels pares aymants
los ben carinyosos brassos.
Que la vida qu' en los pits
materns, los fills van á beure,

qui pot tan sols un punt creure
que no 'ls deixi ben units!
Sols es de cors com lo teu,
los que tal diuen y sentan,
perque de ràbia 's reventan
de no tindre un mon tot seu.
Sols es de raquitichs sers
que viuen sens fe ni amors,
al crit de la sanch traidors
y del amor mercaders.

Sols es d' aquests al mon nats
per cástich mateix del mon,
que han d' aná aclotxat lo front
ab l' oprobi carregats!

MIQ. Ira de Dèu!... Jaume en pau
tinguèm la festa; ó sinó
sabrás qui es 'n Miqueló
tant si t' plau, com si no t' plau.
Deixam soll

(Resolt.)

JAU. Deixami tú,
que d' aquí no me 'n pots treure.

MIQ. Potser si ..

JAU. No ho vull pas creure,
que per ferho no ets ningú.

MIQ. Com ningú? m' hi dona dret
lo ser d' aquí 'l futur gendre.

JAU. Com!... que dius?.. no 'l vull entendre
y á crits l' orella 'm malmet.

*(Després d' una pausa curta y ab molt senti-
ment.)*

JAU. Germá, á dèu. Porto en lo cor
per la teva ma llansadas,
dos fletxas enmatzinadas
que han de ser la meva mort.
Mes germá... t' perdono... Adeu.

*(Miqueló al veure lo molt mal que han fet sas
paraulas á son germá li deu al anar aquell á
sortir.)*

MIQ. Si may la, sort t' obligues
ja saps ma casa ahont es...

*(Jaume entra de nou y en una esplosió d'ira
respon.)*

JAU. Y almoyna m' farás del meu!
Dèu t' ho pach; l' almoyna teva
la pots á un altre donar,
á mi 'm faria plorar
sols al tocar la ma meva.
Y dels ulls al saltá l' plor
la rahó s' entelaria.

y llavors me sobraria
per fe 'l que nó dech, valor!
(Ab forsa.) May lo lladre pot donar

lo que ha robat y no es sèu!
MIQ. Jaume!! (Ab to amenassatiu.)
JAU. Miqueló!!
MIQ. So heréu!! (Ab orgull.)

ESCENA XVII.

DITS SR. PERE. Y luego PONA

Lo Sr. Pere fa uns moments que ha entrat y desde 'l peu de la porta ha estat escoltant als dos germans fins are que pren part en lo altercat d' ells ab lo fi d' acabarlo.

PER. (A Jau.) Fesme 'l favor de martxar...
Ja no puch tolerar mes
tal escàndol.

JAU. Molt be diu.
Lo que ab sanch aquí s' escriu
prou á esborrau ningú es...
Dèu disposará de mi.

(Al anar á sortir, Pona, qu' entra, l' agafa de la ma y 'l fa entrar ab ella.)
PON. Que sia Dèu, be es prou bó,
d' aquest ne dispojo jo. (De 'n Miqueló.)

MIQ. Vos! (Ab cercasme.)

PON. Jo!

MIQ. Vos?

PON. Si, miram, si...

MIQ. Y qui sou, sach d' inmundicia,
per aixercar tant la veu? (Despreciantla.)

PON. ¿Qui so? So lo dit de Dèu
que 't senyala á la justicia.

MIQ. Mes val que rigui...

PON. Si, riu;
que milló á la mort del pare
pot fer un hereu!... encare
trobo lo teu goig, poch viu.
Tambè n' es ben cert que reya
ton pare, al morir ton avi.

MIQ. Com no 'us mossegueu lo llabi!

PON. Algú també aixó li deya;
mes ha mort sens rebre un bès
de sos fills, de son hereu.

MIQ. Calleu, mala vella!

PER. (Á Pona y á Jau.) Aneu! (Portantlos á la porta.)
Miqueló corra á la porta per aturar á la Pona)

MIQ. No, no: haig de saber qui es.

PON. (Fentli cara.) Enrera, sols ho sabrás
al partins la teva herencia!

MIQ. (Agasant á Pona del bras y fentla baixar del fondo.)

Qui sou? qui sou?
PON. *(Desprenentsen.)* La consciencia
que 't va corrent al datrás!

*(Miqueló queda anonadat,mentres Pona,ab Jau-
me se retiran pel fondo.)*

FI DEL PRIMER ACTE.

ACTE SEGON.

La mateixa decoració del anterior.

ESCENA PRIMERA.

SR. PERE Y MIQUEL.

(Miquel estarà llegint uns papers, assentat prop de la taula; lo senyor Pere passejantse per la escena.)

MIQ. Sense deixarme una lletra
tres voltas l' hi llegit ja,
y no se trovar'hi un mot
que 'm puga fer gens de mal.
Ab lletra ben grossa y clara
y sense fer salvetats,
de sos bens, mobles é inmobles,
me fa heréu universal.
De germans, ni sols ne resa,
y, 'ls testimonis apart,
en tot ell á ningú 's nombra
si no á mi.

PER. Donchs aixis, ja
pots dormir ben tranquil.

MIQ. Oh,
es que jo no hi temut may
lo tenir de da ré á 'n Jaume,
ni una lliura, ni un sou... ca!
Lo que jo á n' aquí cercava
es un mot á que aplicar
lo d' aquell diantre de vella,
d' aquell escorpí arrugat;
mes ca, no puch esplicarmo,
per lo molt que parla clar.

PER. Ja saps tú, si 'l borrador...

MIQ. Es que la copia es formal.

(Llegint.) «Copia del Testament
«que deixo depositat
«en mans de D. Sabé Roure
«Notari de esta Ciutat.»
Y á la fi, diu: «Que 's cumpleixi
«lo que aquí disposá 'm plau,
»si es que ulterioras lletres
»no tinga á bè jo dictar.»

PER.

Y saps tu...

MIQ.

No hi ha un Notari
á qui jo no haja parlat.

PER.

Y res...

MIQ.

Res, no hi ha cap dupte,
tot lo que hi ha á n' aquí está,
y com paraulas ambiguas,
que per cert no ni veig cap,
no hi haji, no se per hont
se puga ningú agafar.

PER.

Donsas noy no t' amohinis.

MIQ.

Mes, ¿y la vella?

PER.

Bah, bah;

si la vella no hi es total
Jo la conech de molts anys;
y mira, ves si te mánias,
que á vegadas tot passant
s' agenolla allá á la porta,
fà un petó al mateix llindar,
s' aixeca y tot xano, xano
com si re hagués fet, se 'n vá;
es una pobra velleta
incapassa de fer mal,
á qui D. Anton ajuda,
es á dir, tot lo vehinat.

MIQ.

Com que parlava ab un tono
tan irónich; y citant
alguns fets... bah... si no fos
per lo que 'm diu, no se pas
si faria alguna cosa.

PER.

Lo milló es deixarla estar.

MIQ.

Y á n' aquí, no ha vingut mes?

PER.

No la he vista, mes es clar
que haji vingut, com la noya
li fá almoyna.

MIQ.

Es de pensar.

Y ab D. Anton que mi diu
ab lo paperot que 'm fá?

PER.

Que t' hi haig de dir, que mol bé.

MIQ.

Mes despres del que ha passat!...

PER.

Lo millor de quan pot ferne
crech qu' es aixó.

MIQ.

Donchs, carám!
lo qu' es jo, á n' al puesto sèu

no podria fero pas.
Acabém de disputarnos
y se 'n va d' aquí enfadat
s' enterra al Pare, y á casa
del Cementiri al tornar
m' allarga la má y 'm diu,
ab to, sens' res d' enujat;
«Ja ho saps, quant me nececitis
te pots sens po á mi arribar,
que si ton pare 't fa falta
en mi un nou pare tindrás.»
Vritat que 'm va dir despres;
«no douguis de que parlar
á ningú, sigas bon homa
y sobre tot bon germá»
mes va dirmo d' un cert modo
que, vaja se 'm va fe estrany.

PER.
MIQ.

Y 'n Jaume?
Oh! en Jaume res;
nos varem assaludar
y santa bona Maria,
ni á casa va entrá en tornant.

PER.
MIQ.
PER.
MIQ.

Com que tu li vares dir.
Que ho recordi no 'm sap mal.
T' es germá Miqueló!

Ho sé,
y si succehis que may
pogués ferli algun favor
li faria de bon grat;
mes fora aixó, que s' estigui
y que 'm deixi á 'n á mi estar,
soch hereu y de la herencia
no ha de ser la germandat
qui me 'n fassi tocá un xavo;
á més qu' ell está avansat
de la carrera, que acabi...

ESCENA II.

Dits y D. ANTON, luego BLAY.

ANT.
PER.

Deu:os quart. (*Entrant.*)
Que Deu lo quart.
Vosté ja vé de paseig?

ANT.
PER.
ANT.
PER.
ANT.

Y donsas.
Segui. (*Dantli una cadira.*)
No cal.

Fa fresca.
Oh! si es deliciós
aquest temps, perçó es que un va
á donar una volteta,
y torna á casa ab menys anys
dels que tenia al sortirne.

- La fresca que fa gronxar
la floretas que s' esbadan,
dels aucellets los cantars,
lo remor que fan los arbres,
las flaires... vaja, lo Maig,
à mi 'm tornarian jove...
si no tingués cinquanta apys.
- PER. Are hu diu tot, si nos fos
que tenim los cabells blanchs,
y la pell tota arrugada,
y 'l demés que no fa 'l cas;
mes per naltres, volaverunt;
lo Maig nostre es per Tot-Sants.
- BLAY. (*A la porta.*) Un llicenciat germanets....
- MIQ. Déu lo vulgui remediar.
- BLAY Per tornar à casa meva
allàrguintme un xich las mans!
- PER. Sou de molt lluny?
- BLAY. De Tortosa.
- ANT. Y com caramba es estat
que al donarvos la llicensia
no 'us hajin donat uns rals,
per poguer fer lo cami
com li cal fer à un soldat?
que potser sou jugador?
- BLAY. No senyó.
- ANT. Y donsas?
- BLAY. Veurá;
per desgracia Catalunya
te de servi y de pagá.
Fa sis anys que al rey serveixo,
y al reclamar dels sis anys
lo sou, al deixar l' ecsercit,
aquestos papers m' han dat.
- ANT. Y que sont aquests papers?
- BLAY. (*Dántlosi.*) Llegeixils, que no es cap mal.
- ANT. Corretjas, plumeros, punyo
del sabre, esmeril. . Ah, ja. (*Tornantlos.*)
- BLAY. Ja 'u veu, serveixo á 'n al rey
y 'l servey tinch de pagar.
- PER. Aixó si qu' es picardia!
- BLAY. Tot lo que vulgui será;
pero mentrestant..,
- PER. Reclami.
- BLAY. Es la lley y fora en vá.
- ANT. Y donchs, perque 'us hi posareu
à servir? los catalans
no tenim rahó de queixarnos,
que aquí no s' ha quintat may
y 'l qui pot dur un fusell
també pot la aixada alsar.
- BLAY. Es cert; mes era precis

pagá uns cens, y entre 'ls ayguats
allotjaments y altres cosas,
va ser precis ferm soldat
per poguer treurer al pare
de 'n mitj d' aquell mar d' afanys.
PER. Teniu. (*Fentli caritat.*)

BLAY.

Deu li pach!

ANT.

(*Ap.*)

Quin tuno.

BLAY.

(*A D. Ant.*) Y veste... visca molts anys.

PER.

Sempre un ha de veure llástimas.

ANT.

Aquestas llástimas ray.

MIQ.

Y quina ideya, aquest home

fa cara de se un truan;

si ab cuartos á 'n á la vella

li pogués .. ho haig de provar.

PER.

Hòme, segui.

ANT.

Ba, seyemi.

(*S' assenta.*)

MIQ.

Jo, ab lo seu permis, me 'n vaig

á fe algunas diligencias.

Pasiho bé.

ANT.

Deu te quart.

ESCENA III.

DON ANTON y SENYOR PERE.

ANT.

S' sembra que li fassi por

á aquet xicot.

PER.

Vol dir!

ANT.

Ba!

que no ho veu? va per tres voltas

que 'm fá lo mateix, jo entrar

en un puesto y ell sortirne,

no hi ha temps ni de di uns sams.

PER.

Potsé es casual.

ANT.

Ca ha de ser!...

Miri, ahi quant vam torná

de donar terra sagrada

á son pare, que haja pau,

vaig 'irli, aixi, quatre cosas

com deu dir tot bon cristiá,

y molt mes, si com nosaltres

te la esperiencia dels anys,

y sab lo que 'm va respondre?

un saludo y se 'n va anar.

PER.

Bè, ell es jove; y fresch encare

lo que antes d' ahi va passar.

ANT.

Que s' oblidat; mes per cert,

no es gaire per oblidar.

PER.

Que vol feri, estan encare

en la edat dels bulls de sanch.

ANT.

No caram, no, senyó Pere,

lo que ha fet á son germá

- no es res de bulls, que ben be
que ho duya premeditat.
- PER. En Jaume s'allargá massa,
ANT. Es que 'n Jaume 's va trová
en que no tenia Pare
sens' saber qu' estes malalt.
- PER. Potser que li haji estat bó.
ANT. Senyor Pere, a n' al' fill, may
lo deixá de rebre 'l bes
de mes preu que se 'ns pot dár,
pot serli bó. ¿Sap que deya
son Pare avans de finir?
»Senyor! senyor! feu que pugui
«avans d' aquet mont deixar,
besá, á 'n al fill que abandono
«de la vida en los paranys »
¿Y sap vosté, perquè 'l pobre
va morir sens tal lograr?
Perque encara que manava
escriuréli, no 's feu may
per por de 'l que ans d' ahi 'n Jaume
va dir á 'n aquí ben clar...
- PER. Be, si vosté vol... no sé...
potser que jo vaji errat,
pro 'm sembla qu' es perdonable,
tenint en compte los danys
que al hereu podian vindre
no obrant del modo que obrá.
- ANT. Quant los bens guanyés l' heréu
podria aixó se vritat
mes, no sento; no.
- PER. Y la casa?
y lo nom?
- ANT. Lo nom? igual
lo porta lo un que l' altre
y en la casa 'ls dos han nat.
Los dos á dintre las venas
tenan la mateixa sanch
y lo vindre 'l mon mes prompte
ó lo vindri un xich mes tart;
no es rahó porque l' un sigui
preferit al altre may!
La mare dintre del ventre
porta als fills un plasso igual;
al neixé, ab lo mateix llabi
lo bés primer á tots fá.
y no crech que 'l bós aquell
tiuga res de mundanal,
per donar als uns de mes
lo que á 'n als altres pertany,
Senyor Pere, es lo meu tema,
res d' hereus ni de heretats,

que Deu, al morir los justos
los dona á tots premi igual,
perque ni te dos amors
ni te dos cels per donar.

PER. Be, ja ho veig... mes las costums
dels pobles, s' han de guardar.

ANT. Quan las costums ne son bonas,
pero no, quant no son tals.

Que així á no ser, perque 'ls homes
qu' es diuhen civilisats,
ab la llum del Evangeli
van al Africa, á matar
las costums, siguin con siguin,
d' aqueils pobles?..

PER. Oh! veurá,
hi ha molta de diferencia.

ANT. Senyor Pere, va enganyat,
que si ells matan per costum,
al fero en son dret estant;
pusque per costum nosaltres
podem robar als germans.
Desenganyis Senyor Pere,
hi haurá dret de disposar
en lo Pare, com ell vulgui,
mes, quant los fills son honrats
y estiman igual als pares,
lo donaro tot al gran
deixa en lo dret á 'n als altres,
per poder hasta duptar
de la honrades de sa mare
de si ab lo gran son germans!

PER. Don Anton, vosté sap massa
per viure en aquest temps.

ANT. Cá!

Si no veji, la conciencia
jo no la se fé callar,
y 'l sigle ab un panyet d'or
ha sabut fero. (Pausa.)

PER. Y qué tal,
quant obran lo t'stament?

ANT. No 'u se, no me 'n han parlat.

PER. Y 'n Jaume: de l' altre dia
que no li vist.

ANT. Hem qnedat
en que jo aqui l' esperés,
porque li te de parlar.

PER. A n' á mi.... y de qué? *in te*

ANT. No vé's en,

mes crech d' interes será.

PER. (Reflexionant.) Ay caram!.... vaja no atino.

ANT. Miris aqui 'l té.

PER. Ell dirá.

ESCENA IV.

Dits y JAUME.

- JAU. (*Entrant.*) Déu hi siga.
ANE. Que ab tu vinga.
PER. Séu.
JAU. Seyem. (*Petita pausa, se assentan.*)
PER. Que hi ha minyó?
JAU. Lo que hi ha.... já veura, jó,
per mes que al sabero, tinga
d' admira 's; ab la má al cor
y perque mentir no sé,
li vinch á dir: la Mercé
y jo, nos portem amor.
PER. Tu.....
JAU. Si, jo, no ignoro pas
que la té ab altre promesa
y que es molta ma pobresa
per las noyas del séu bras.
Mes sabent que l' aymo molt,
encar que la fa pubilla
no hi cregut jo que á sa filla
estés á obligar resott.
Y que sols per ignorá
qu' ella un altre amor sentis,
va contreure 'l compromís
ab lo qui li demaná.
PER. Si á parlá aixó t' ha mogut
ho sento noy á fé meva,
perque ja no pot ser tèva
la noya.
JAU. Quant hi vingut
hi vingut per parlar clar
á fi de podens entendre;
á la Mercé la vol vendre
ó be 's que la vol casar?
PER. Jaume!
JAU. No, no es ma intenció
la d' ofendrel ni una mica,
mes com sè qu' ella es molt rica
li preguntó aixó.
PER. Donchs jo,
ja que franch ton llabi n' es,
t' haig de dir que vull casarla;
mes que tampoch vull donarla
á un que no tinga res.
JAU. Es á dir donchs, que 'l seu goig
está en tindre rich lo gendre?
aixó no es casar qu' es vendre.
PER. Sabs lo refranch; boig pér boig...

JAU. Y si la noya no sent
per lo rich mica de cosa?
PER. Jaume, l' amor es la llosa
de la ditxa del jovent.
Ja se jo que potsé algú
no m' aprobi 'l que ara fassi,
mes pots'er molt temps no passi
en que ella mateixa y tú,
no 'm dongueu gracias del que ara
perturbats no m' aprobeu;
sou joves, y no sabeu
l' amor á la fi en que para,
que á sabero.., ba, casat
hi sigut y...

JAU. Senyor Pere,
se que casat vosté era,
mes sab si va ser comprat?
Quant l' amor dos cors enllassa
ni l'un ni l'altre es heréu.

PER. Veurás noy: demá 'us caseu
per lo comú á tot 'hom passa
que un dia 's tè una cuestió
per, no re, una tonteria:
la teniu; saps que diria
á la primera espressió
la noya? y no ella tan sols
sino totes, so mestressa
y tú has de callar depressa
tan si vols com si no vols.
Si no 'u fas, va prenent peu
la cosa, y per pundonor,
lo pur cel del vostre amor
en un infern transforméu,
Y dant al mon que parlá
á cada hora, una al fi 'n sona
en la qu' ell deixa á la dona
ó ella del home se 'n va,
y partits quiscú en un bándol
ab poch seny, si be ab afecte,
vos falteu prest al respecte
y á 'n al mon deu un escándol,
Vet 'aquí 'l fruit que pot dar
lo que 'l teu llabi 'm proposa.

JAU. Si la dona es bona esposa
may lo que diu pot passar.
Sols pot sé estant imbuida
del orgull de ser pubilla,
jo no 'm penso que sa filla
l' haji sentit en sa vida.
Y això até; per ma mullé,
senyor Pere, li demano
y tan sols li recomano

- que bon Pare vulga ser.
PER. Es tart.
ANT. No es tart, senyor Pere.
PER. Tinch la paraula donada.
JAU. Mes la noya...
PER. Es ben criada
y farà...
ANT. No, no.
JAU. Quimera.
PER. Com que no?
ANT. Li vaig parlar
y sè...
PER. Qu' es noya jo sé.
JAU. A mi 'm va prometre.
PER. Y bè?
qu' es prometre?...
JAU. 'M va jurá!
PER. Ba, ba, ba! Jaume, 'l milló
que pots fe es deixaro corra.
JAU. Ja dich jo qu' es molta porra
la de vosté; mes perçó
no cedeixo, ó poch podré
ó 'ls seus plans han d' aná á terra.
PER. Es á dir que 'm vols fer guerra?
ANT. Lo que vol es la Mercé. (*Interrumpintlo.*)
PER. Es poch per ella.
ANT. Qui sap!
JAU. L' estimo.
PER. No 'm fa pas res,
mentres no tingas dinés ..
ANT. (*Al Sr. Pere.*) Pot daurá 'l dels peus al cap!
PER. Que no 'u sè. (*Burlantse.*)
JAU. Pels nostres cors,
ja es l' amor l' alé de vida.
PER. Quí estima molt, prest oblida;
no temis donchs sos rigors.
JAU. Es á dir que pèl sol fet
de no se hereu, me la nega,
doncas, senyor Pere, crega
que sabrá qui es en Jaumet.
Com sa ajuda 'm dongui Deu
faré per fé 'l qu' hi resolt,
y tant si vol com no vol
será meva sens' se hereu.
Que cansat ja de sufrír
de la ignorancia las trevas,
vull anár sols á las mevas
y ab la meva haig de surtir.
PER. Jaume, ja per dos vegadas,
amenassas m' hi sentit,
y n' hi fet gracia al oblit
per serne de tu llansadas.

Pero cuyda, si amistad
vols guardá ab lo senyor Pere,
qn' havis tirat la darrera
quant la segona has tirat.

JAU. Mes la noya...

PER. Lo dit, dit.

la meva noya es pubilla
Mes la pubilla, l' hi es filla?

ANT. *(A la orella del senyor Pere.)*

PER. Lo seu cor es agrahit.

Per ben fet ne donará
lo que fassi lo seu Pare.

JAU. Vostè no ha pensat encara
en que li puch sagrestá.

PER. Per fé aixó heu d' está d' acort
y may ella hi vindrá bé.

ANT. Mes podria mol ben sé *(apart al Sr. Pere.)*
que no sent filla.... l' amor....
(att.) Senyor Pere!

PER. Es tot en vá

demanim un' altre cosa
que aixó.... Noya. *(Cridantla.)*

ANT. Qu' es proposa.

PER. A 'n aquest desenganyá.

ESCENA V.

Los mateixos y MERCÉ.

MER. Que mana.

PER. Vina 'm aquí
á veure; no vull que ab maulas
evadeixis mas paraulas...
Tu estimas á n' Jaume?

MER. *(Baixant los ulls.)* Si.

PER. Merceneta que dius, dós
has enganyat al teu pare?

MER. No senyor.

PER. Noya, repara
que si us estiméu los dos....

MAR. No es rahó perque al deber
haji de faltar, sols jo
per cumplir, de 'n Miqueló
ne tinch de ser la muller.
Mes á obligar ningú es prou
á estimar, ni tot sent Pare,
y no l' estimo que encare
mon cor per aquést se mou.

JAU. Mes Mercé, tindrás valor
per casarti?

MER. Si, 'l tindré.

tu saps be que estimar sé
donchs se cumplir molt millor.

PER. Que t' hi dit! *(A Jaume.)*

JAU. Mercé per Deu

- que sols tu à 'n al mon me lligas!
si dins de ton pit abrigas
un amor gran com lo meu,
no dobleguis lo teu front
devant lley tan inhumana.
- MER. Cumpleixo 'l que 'l pare 'm mana;
no vull donar que di al mon.
- PER. Fas be noya, en eixa vida
sols cumplint ventura 's guanya
lo demes tot es patranya
pus fins l' amor es mentida.
Fes lo que dius y veuràs
ab lo temps, com obro hé
fent lo que faig, y Mercé
fins crech que m' ho agrahirás.
Y tu, Jaume, à 'n al oblit
dant lo dit, de mi disposa
per cualsevulga la cosa
que 't pugui ser de profit.
- JAU. Gracias.... y.... ba, no puch mes
bastant, bastant m' hi aguantat.
*(Las gracias contenintse, mes lo restant, esta-
llant lo foch que l'abrusa, y passant al costat de
Mercé á la que agafa de la má al preguntarli.)*
Mercé, digas es vritat
que 't casarás? *(Lo Sr. Pere vá á separarlos.)*
(Suplicant.) Pare!
- MER. *(Ab forsa señalatli la porta.)* Ves!
- PER. Es vritat que ja per mi
ha de se engany la ventural
- JAU. Pare! *(ab tó de súplica.)*
*Lo senyor Pere en mig de la escena y sens dir
paraula mostra de nou la porta á Mercé que
fent un sospir, se n' entra á dintre; y luego
girantse á n' Jaume li diu.)*
- PER. Si has de ser criatura
no tornis mes per aquí. *(va á entrar)*
- ANT. Senyor Pere, hem de parlar
y ha de ser sols.
- PER. Donchs entrem. *(entran.) (Pausa)*
- JAU. Jaume, Jaume; despertem,
si, vamos ja es cas de obrar.

ESCENA VI.

JAUME,

Obrem, obrem y si 'l mon
del que faig, compte 'm demana
y si la consciencia 'm mana
ó m' predica Don Anton.
Los respondré, que no admet

ja lo meu cap rahó alguna,
 pus la rahó es importuna
 quan lo despòtisme es dret;
 que no haventi altre remey
 lo tot per tot vull jugar,
 si un «jo vull» s' ha d' acatar
 tambe mon «jo vull» es lley.
 Y sinó, sinó... no se
 si ella estimantme á mi tant
 y las ocasions sobrant,
 d' obligarla m' estaré,
 y probaré als ignorants,
 que á voltas, culpas de pare
 son, las que coneixen are
 per flaquesas dels aymants.
 Que si 's pot jugar ab l' or,
 ab l' amor no 's pot jugar,
 que menys lo cap sab contar
 quant sent mes d' afecte 'l cor.
 Obrem donchs, obrem y Dèu
 fassi que la pau recobri,
 ó si no, que l' infern s' obri
 y 'm fassi lo seu heréu. (*Jaume se posa à es-
 criure y surt Mercé, ab mantellina blanca, fl-
 gurant anarsen à missa.*)

ESCENA VII.

JAUME y MERCÉ.

MER. (*Apart.*) No se perque fins tinch por
 de mirál y de que 'm miri,
 'nem al Temple y Dèu m' inspiri
 lo que fer sigui millór. (*Va á sortir.*)
 JAU. Merceneta! (*Detenintla*)
 MER. Qué! (*Ab rezel.*)
 JAU. Per tú
 fent quatre lletras estava.
 MER. Qué 'm deyas?
 JAU. Te demanava
 una hora en qué de ningú
 pogués l' orella sentirnos.
 MER. Per dirme....
 JAU. Que ó be t' avens
 en un tot á mos intents,
 que no son altres que unirnos;
 ó bè, si es cert que á mi 'm vol
 lo teu cor, como á tú 'l meu, (*Ab forsa.*)
 que m' encomanis á Dèu,
 que demá vesteixis dol.
 MER. Jaume! Jaume! (*Plorant.*)
 JAU. Res de plor
 que de res lo plor no cura;

ó abuy me donas ventura
ó demá 'm dono la mort.
Fins al vespre, del teu llabi
esperaré la sentència,
á veurer en ta consciencia
per vence á la fi qui acabi.

MEL. Jaume per Dèu, ja has sentit
al pare....

JAU. Sí, si ma vida,
l' amor, ha dit que 's mentida
y ha dit.... ni se lo que ha dit.
Mes jo.... 'T dich, m' estimas?

MER. Si!

JAU. Ets cristiana?

MER. So cristiana.

JAU. Dochs lo meu llabi 't demana
lo que dá, 'm vas jurá á mí.

MER. Mes y 'l mon?

JAU. Mostra á n' al mon
lo poch que val sa rialla,
y veurás quant prest ne calla
si no doblegas lo front.

Que 'l mon, es com l' infantó
que pega á la seva mara,
si ella ho comporta, éll no para,
si 'l castiga, no hi ha po.

MER. Y qui 'n es lo intent que 't mou?
que 't proposas?

JAU. Sagrastartel!

MER. Es molt lo que arribo á aymarte;
mes, no puch!

JAU. Mercé!

MER. Se prou

lo que de fer ets capás
per mí, per lo nostre amor;
mes, Jaume, al pare fé un tort
per mon be, no 'u penso pas.
Lo que li dech, no es per mí
de pagar ab un disgust,
li dech la vida, es molt just
que d' ella disposi.

JAU. Sí!

y que per donar alé
á sos intens, á mí 'm mati
y que jo sumís acati
sos capritxos... no pot sé.
Pensa ma vida, que 'l llas
que 't prepara es per la vida,
que de 'l amor la ferida
ab él! no l' envenarás.
Y que ha de se un fort dolor,
lo rebre 'ls patons d' un llabi,

que sense amor, sempre acabi
per baixà á enmatzinà 'l cor.
Que á tota hora al detrás teu
hi haurá un recort y una imatge,
y que pau en cap paratje
hi haurá per ton cor ni 'l meu.
Y que jo quan ploraré,
lluny de tú, ma sort dagnada,
sols podré ferne culpada
que á ta flaqueza Mercé.

MER.

Jaume!

JAU.

Cedeix!

MER.

No puch

JAU.

Mira.

no escoltantme 'l mal que 'm fas...
quant vinga per tú, vindrás?
digas....

MER.

Lo teu cap delira....

(Moltas anotacions deixan de ferse en aqueixa escena, perque dels mateixos versos se dedueixen, mes aquí es de advertir als actors lo grau á que arriba la exaltació de 'n Jaume, y la fascinació ab que va atrayent á Mercé, hasta que per fi la fa cedir á sos desitjos, si be la noya fugí desseguida per lliurar-se de la embrassosa situació en que 's troba.)

JAU.

Vindrás?... respontme que sí
ò sino... vindrás?

MER.

No ho sé....

JAU.

Merceneta!! *(En lo colm de son desesper.)*

MER.

(Dominada por lo que éll sofreix.) Sí, vindré.

Adèu, adèu! *(Fugint.)*

JAU.

(Transacció) Qu' es de mil

ESCENA VIII.

JAUME.

M' ha dit que sí? sí, ho ha dit...
alena, alena cor meu...
Oh! Dèu es just; pregui á Dèu
y ma súplica ha acullit.
Mes que veig, aquí ab la Pona
be 'n Miqueló enrahonant,
entre 'ls dos que tractaran?
si pogués sabero... 'm dona
lloch la sort per escoltar,
y vaig á fer, que potsé
alguna cosa sabré
del que are tinch d' ignorar. *(Se amaga.)*

ESCENA IX.

MIQUEL y PONA.

~~MIQ.~~ MIQ. Hos he fet vindrer aquí
per dius que sé vostras tretas.
Jo, he pres informes de vos,
he fet quan hi ha per ferse
y en lo cas de sortir cert
que alguna altra mala feta
meditessiu, y aixó ho dich
per lo que vau di 'l diumenje,
vos fas saber que he avisat
perque 'l passos vos seguescan.

PON. Be és cert, Miquel, que l' orgull
es qui á la fi t' ha de perdre;
malafeta! y quina 'm saps
quant may al mon, cap n' hi feta?

MCR. Fa temps que per'quets entorns
s' us veu voltá ab insistencia,
y 's parla de bruixeries....

PON. Jo brui xa....

MIQ. Tot es de creure,
se 'us ha vist mes d' una volta
fer creus ab lo dit, á terra,
besarlas, y mormular
cosas que ni las vull sebre.
Lo que si vull sapiguer
alló de partins la herencia
y 'l vostre nom m' enteneu?
ó si no!...

PON. Si no!...

MIQ. 'Us puch perdre,
y crech que passar la Bória
no haveu de teniro á festa:
ab aixó parleume clar.

PON. Clá parlarè.

Donchs.... Atentme.

Mori un pare y á la viuda
deixa un noy y una noyeta,
mes la viuda deixá als fills
morint al poch de tristesa.
Lo noy, ja gran, era herèu.
A que 'm sortiu ab consellas....

MIQ. Ten passiencia, ja veurás.
PON. La noya, pobra noyeta!
se feu gran, y arriba 'l cas
que casament va contreure,
mes, ay! escolta, que aquí
comensa lo que interessa.

MIQ. Veyam, díguéu.

PON.

Lo germá,
era home dels de la mena
que te per pit una bossa,
per cor lo que 's guarda en ella,
y sabut es que 'ls tals cors
altres afectes no sentan,
que 'l fret del metall y 'l drinch
que entre sí fan las monedas.
Per poder minvar lo gasto
de mantení á la noyeta,
va casarla.

MIG.

Ab qui?

PON.

(*Ab promtitut.*) Ab un pillo,
que aixó á las noyas condepná
lo permetre 'l mon que 'l home
qui 'l trihi no sigan ellas.
Van passar anys y la noya
son germá no torná á veure,
que á la Sarral ab son home
aná, per cavar la terra,
mentres que éll feya... Dèu sap
mentres tant lo qu' éll ne feya,
que á ser bo, no hauria mort
com va morir de mala eyna.
La noya, al trobarse viuda
y en brassos de la miseria,
de son germá á 'n á la porta
trucá, mes sols entrá en ella,
quan la cunyada hagué tret
la criada, y la viudeta
servi á taula á 'n al germá
fent de la criada las feynas;
y ab sou tant curt, que á la almoyna
tingué que acudi alguns vespres,
per poder pagá 'ls didatges
de sa ignoscenta filleta.
Un dia... no; era una nit,
quan á casa tot' hom jeya
va pendreli de l' armilla
al seu germá, deu pessetas,
que 'n á la dida devia
y que demanava aqueixa
dient que las hi dèu, ó bé
la filla l'hi anes á treure.
Al posar ma en la butxaca
l' armilla va caure á terra,
y al caure á terra....

MIG.

Comprenc;

la ma de la Providencia
sempre signa á n' als cupables.

PON.

MIG.

(*Ab ironia.*) Quant certa n' es la sentencia!
Perque no li demanava?

PON. Perque era sort!... Aquell vespre
va dormi al ras, al carrè,
y al sèn demá, sa filleta
dels pits de la caritat
tan sols la llet pógué beure.
Y al torná á morir lo jorn,
rebé en son front la serena
de la nit, sobre la falda....
de aquesta pobreta vella!
Era una nit: quina nit!
la neu á borrellons queya,
y l' aire en glas la tornava
aixís que tocava á térra;
quina nit, ni 'l crit de l' óliva
torbava la pau. Jo seya
aquí al llindar, tremolava
de fam y de fret sens treva,
los dits se m' enrabavan,
los peus semblavá que 'm queyan,
volia escalfá á alenadas
á ma filleta y á penas
tocava l' alé mos llabis,
que ab gotas de glas com perlas
rodavan sobre son front
per 'nar á perdres á terra.
Pobre fillal poch á poch
vinguè que 'ls ulls se 'm clogueren,
sentí que 'l pols me fujia,
sentí que una cosa freda
queya damunt de mon pit
tornantme la sanch de pedra;
volgui cridá y dins la boca
no pugui moure la llengua,
y la neu, baixa que baixa
y puja que puja en terra,
ja m' arribava als tormells;
[si 'n queya, Jesus sí 'n queya! (Pausa.)
Y despres?

Miq.
PON.

Despres, res mes;
la neu cubri á ma filleta,
que així m' ho varen contar
al torná en mi l' altre vespre
en un llit del hospital,
quant vaig preguntar per ella.
Sols van trobarme que á mi!

Miq.

Mes y aixó que te que veure
ab lo que 'us he preguntat?
(Tota la relació que acaba de fer Pona, haurá
sigut plena de sentiment com si se troves de nou
en aquell cas, mes al sentir la pregunta, plena
de indiferencia, que li fá en Miquel, presa de
una forta reacció, respon ab forsa.)

- PON. M' has dit bruixa, perque á terra feya creus y las besava,
y jo, t' he volgut fe entendre,
que 'l sepulere de ma filla
mon llabi alli terra besa.
- MIQ. Mes á mí de vostra filla
ni de vos que 'm fal expliqueume
lo sentit de las paraulas
que vareu gastá 'l diumenge,
y 'us dono tres sous.
- PON. No, guárdals.
- MIQ. Teniu present que 'us puch perdre,
que tinch poders y so rich.
- PON. Que 'ts rich? No tan com te pensas;
tens un germá!
- MIQ. Soch heréu!
- PON. D' alló que ton pare 't deixa.
- MIQ. Lo pare m' ho deixa tot.
- PON. Aixó Miquel, s' ha de veure.
- MIQ. Don Sabé Roura ho sap prou.
- PON. Donsas si ho sap acontentat.
- MIQ. Mes vos sabeu... que sabeu?
- PON. Jo se tan sols....
- MIQ. Que, expliqueuse.
- PON. Que la noya va morir
y que d' hereu no 'n pots esser!
- MIQ. Mireuvos que quasi be
ja hi acabat la passiencia,
mireus que la inquisició....
- PON. Per tenir por, so moll vella.
- MIQ. Donsas be, ò m' expliquéu clár
lo que us dich, ó be aquest vespre....
- PON. Que has de fer! que no has entes
lo que t' ha contat ma llengua?
Jo 'm dich Pona, á bè que 'ls noys
minyona y res mes me deyan.
Lo germá que dé mos dols
va ser la causa...
- MIQ. (*Ansiós de saber qui era.*) Qui era?
- PON. Se deya Ramon...
- MIQ. (*Com vulquent dir res me importa.*) Aneu.
- PON. Serralta!
- MIQ. (*Sorprés.*) Serralta!
- PON. Y era
pare de dos noys no mes,
que Jaume y Miquel se deyan.
- MIQ. Donças aixís, vos sereu...
(*Desd' aquí anirà creixent la exaltació dels dos
personatjes fins á la fi d' escena.*)
Una víctima ignossenta
del heréu Pare, que avuy
en lo hereu fill se revenjal

Jo als peus del llit, quant la mort
estava esmolant ja l'eyna,
fit á fit mirantli 'ls ulls
li deya...

Miq. Que, que li deya?

Pon. Que 'l heretà es fer un robo
quant fills sense dot se deixan.

Miq. Malehida!

Pon. — Que á 'n á tu
no passés tota la herencia
perque no era tota d' ell,
perque á lo menys, no era sèva
la part que va estolviar,
mentres que jo ab la miseria,
captant, robava á n'als pobres
que al mon cap germá no tenen.

Que pensés ab lo noy xich,
que pensés en que Pare era,
y que 'l Pare que 's bon Pare
no fa entre 'ls fills preferencias.

Miq. Y 'l Pare, que va respondre,
que va respondre, diguéume?

Pon. Que res d' hereus.

Miq. Oh!... es mentida.

Pon. Y que parts iguals ne feya
entre 'n Jaume, tu y...

Miq. Qui mes?

Pon. La meva pobre filleta,
ab qui t' 'obliga que 't casis
si vols lo dot que l' hi deixa.

Miq. Es fals... es fals...

Pon. Mes es morta!

Miq. Aixi 'm pertany lo part seva. *(Ab codicia.)*

Pon. Mes ni ets hereu, ni tampoch
te darán la Merceneta,
perque 'n Jaume ab dot...

Miq. Calleu!

Pon. Perqué?

Miq. Perque no 'us vull creure,
perque lo qu' heu dit es fals,
ó sino probeumo, á veure!

Pon. Que t' ho probi? ho probaré.
(Pona trau uns papers de la pitrera.)

Miq. La firma...

Pon. No la coneixes? *(Mostrantla.)*

Miq. Doneume aixó. *(Volentloshi pendre.)*

Pon. Lladrell! *(Cridant.)*

Miq. *(Veyent surti 'l senyor Pere.)* Oh!

ESCENA X.

Los referits, ANTON y SR. PERE.

(Aqueixa escena deurá ferse ab tota la forsa que puguin los actors.)

ANT. Y encara lo cap aixecas? *(A Miquel.)*
abaixa 'ls ulls!

MIQ. Y perquè? *(Ab descaro.)*

ANT. Perque á lo menys en la galta
no 's veji que 'l coló hi falta
de la vergonya.

MIQ. *(A Pona ab imperi.)* Eix papé!

ANT. No 't pertany á tu.

MIQ. A 'n al Pare

li obligaren á firmar
per poderme á mi robar...
y 'm vol fe abaixar la caral
dret hi tinch y ha de ser meu
mal que 'm fem deu mil bossins.

PON. Aquestos son los teus flns,
mes no ha de permetro Deu.

ANT. Lo castich del teu orgull
la tinta d' eix papé ensenya,
que 's llas de lley que 't domenya
ia firma del últim full.

MIQ. Viva neü, m' haven trait;
miserables, y á 'n al poble
prediqueu que no es jens noble
l' engany, la falsesa. . á fit
mireume y digueu dels dos,
fals amich qui ha de callar,
qui los ulls te de baixar,
l' hereu ó 'l lladre: jo ó vos?..

ANT. *(A Pona mostrant reprimir l' enuig que comen-
sa á sentir.)*

Pona, anem, anem...

MIQ. *(A Pona agafantla de la ma.)* Oh! no,
(Pona dona 'l papé á D. Anton.)
no sortireu sens que avans,
me feu lo paper á mans.

PERE. No 'm creya á fè, res d' aixó,
D' n Anton si 'l papé es seu
perque 'l papé no li dona?

ANT. Perque pertany á esta dona.

MIQ. Donchs don Anton, será meu!

ANT. *(A Pona)* Anem! *(volentsen anar.)*

PER. *(Apart)* Ja es massa.

MIQ. *(Impedint lo pas de la porta.)* D' aquí
no heu de sortir.

ANT. Feste enllá

- y no 'm fassis oblidá
lo que dech al mon y á mi.
- MIQ. Per forsa si no es de grat
serán meus. (*posant la ma sobre D. Anton.*)
- PER. Per Déu Miquel!
(*D. Anton agafa del puny á Miquel y dominantlo, diu «atreuit» ab una esplossió de ira, mes dominantse desseguida, lo deixa anar y duu lo restant ab calma.*)
- ANT. Atreuit!!... agraeix al cel
que en eix punt m' ha illuminat.

ESCENA XI.

Sr. PERE y MIQUEL.

(*Petita pausa.*)

- MIQ. La rabia m' ofega
- PER. Dòna
calma al pit.
- MIQ. Me bull lo front,
maleiht sia 'l doctó Anton
mon germá y la tia Pona!
Miserables, l' ambició
á mi me tiran en cara,
y han arrancat ells al pare
una altra disposició.
Sens dupte en lo trans fatal
quadros d' horror li pintaren,
y ab sos recorís l' espantaren
com si fos un criminal.
Y vensut mes per la pó
que per res mes, va accedi;
mes lo que 'm pertoca á mi
jo no 'ls ho cedeixo, nó.
Tremoleu donchs, tremoleu
y vetlleu de nit y dia,
que l' hereu vos desafia
y 'us ha de vence l' hereu.
- PER. Mes com vence...
- MIQ. Hi ha una má
que 'm sabrá dur lo papé.
- PER. Prenentlo!
- MIQ. Si; si convé,
si l' amagan fensel dá
No temo res mes per ara
que perdre á la noya.
- PER. No,
d' aixó no 'n tingas cap po.
- MIQ. (*Ap.*) No s' desdiu!
- PER. (*Apart.*) Rich es encara,
No te nom, y segons qui

á una borda no voldria
sigui ell hereu, y ella sia
sa mullér, jo ho vull així
(*Alt.*) Ten vas?

MIQ. Me 'n vaig tot l'or meu
á sostreure ans que l' Notari
vinga per fer l' inventari.

PER. Deu te guihi
MIQ. *A la porta, á Mercé que entra.* Adéu!
MAR. (*Ab despreci.*) Adeu.

MIQ. Ni una mirada?
MER. Ni res. (*Deixantlo.*)
MIQ. (*Apart y surtint.*) Si no siguès qu' es pubilla.

ESCENA XII.

SR. PERE, MERCÉ Y JAUME.

PER. (*Aixís que surt en Miquel y agafant á la noya
pèl bras ab forsa.*)
Mala filla; mala fillal!

JAU. (*Entrant en escena, sens' ser vist fins á parlar
la segona volta.*)
No puch escoltar ja mes.

PER. (*A Mercé.*) Tracta á 'n en Miquel millò.
MER. Parell

PER. Ho mano!
MAR. No está en mi
PER. O be ets d' ell; ò surt d' aquí...
lo vols; respont lo vols?

MAR. (*Fent un esfórs al veure á 'n Jaume.*) Noll!

PER. Oh rabia, aixó m' has guardat
per pagarme 'l que 'm deus

MAR. Pare!
JAU. Quant l' almoyna 's tira en cara

almoyna may es estat
PER. Viva neu!

JAU. Ja tinch dinés
y 'us pagaré 'l que just siga,
no vull que al mon ningú diga
que os dègui la noya res.
PER. Jaume!

MER. Per Dèu!
PER. (*A Jaume.*) Vèsten ja;
(*A Mercé.*) y tu renuncia á ser seva.

JAU. Senyor Pere, serà meva
tant si vol, com no: demà!
*Lo Sr. Pere queda mostrant la porta á Jaume.
Mercé de jenolls á sos peus tapantse la cara
ab las mans, y Jaume surt pèl foro, després
de haber baixat fins al Sr. Pere y haverli dit
ab tota la forsa possible 'ls dos últims versos.)*

ACTE TERCER.

La mateixa decoració del anterior, solzament que figurará ser vespre y la escena estará il·luminada per una llumanera de dos flams que hi haurá damunt de la taula. En tot lo acte aquest, al entrar ó sortir de la escena alguns dels personatjes, ajustará la porta que trau al carrer, menys en los cassos en que algun d'ells se quedi en lo fons.

ESCENA PRIMERA.

BLAY y MIQUEL.

Al tirá 'l teló figuran seguir una conversa ja comensada

MIQ. He procurat treurels fora
per parlá ab calma.

BLAY. Molt bé.

MIQ. Son á sermó... assenteuvos

BLAY. No cal home.

MIQ. Vos mateix.

Vos puch oferí uns quants duros
si 'm voleu fé un xich servey.

BLAY. Com siga per guanyar quartos
disposi y 'l serviré.

MIQ. Es que 'l assumto, es assumto
qu' es de portar ab secret,
se necessita prudencia,
lleujeresa... puny y...

BLAY. Be,
aixó ray, farém lo mut,
y de puny gracias á Deu...

MIQ. Aixi que 'us so vist he dit,
crech que aquest home 'm con vé,
y sembla que no m'hi errat

- que de sant no 'n teniu res.
- BLAY. No toco á ningú un senabrat,
demano, 'm donan...
- MIQ. Molt be;
mes es lo cas que aquest vespre
baureu d' aná á pendre...
- BLAY. 'L que?
- MIQ. No us alarmeu, no es gran cosa,
no son res mes qu' uns papers.
- BLAY. Ah, be, sent aixís encara;
perqué, á 'n aquí hont me veu,
so tant honrat com un altre,
ó si no: hi servit al rey!
- MIQ. Vritat, ab aixó vos sobra
per provar vostra honradés,
(Ap.) servi al Rey ó aná á presiri
pel catalá es lo mateix.
- BLAY. Mes diguí per guanyá 'ls duros
que diu, que tindré de fer?
- MIQ. Per are pendre aixó. (Li dona dinés.)
- BLAY. Gracias,
- MIQ. Mentres ne guardo uns quants mes,
per quan uns papers qu' importan
a las meas mans poseu.
- BLAY. Y que son?
- MIQ. Sabeu de lletra?
- BLAY. Tan de bo que n' sapiguès;
mes lo negre mi fa nosa
y no hi entench gota.
- MIQ. Bé;
mireuvos; está per vindre
una vella, 'us amaguéu
aixís qu' arribi; quan surti
sortiu vos darrera seu;
la lluna are no fa clara
y aixó vos afavoreix;
al tombar la cantonada
del fossar, la detureu,
l' estamordiu ab un tanto,
li feu donar los papers,
y si voleu quatre duros
tot de seguit me 'ls porteu
- BLAY. No hi ha mes?
- MIQ. No.
- BLAY. Donchs entesos:
mes de quin diastre de lley
son los papers, que li donan
tanta set?
- MIQ. Pse, quasi res;
uns titols rónechs dels avis
qu' eran barons... segons crech.
- BLAY. (Ap.) Me 'n duplo, mes vingan quartos

que en tocant á lo demés
si ha culpa, com que 'm llogo,
la culpa, clar, será d' ell.

MIQ. Ara be, entreu y alerta
quant vos cridi.

BLAY. (*Entrant.*) Estaré atent.

ESCENA II.

MIQUEL y PONA.

MIQ. Entreu, entreu. .

PONA. Deu te guart;
m' has demanat y aquí 'm tens.

MIQ. Es cuestió de pòchs moments.

PONA. Millor que va fense tart.

MIQ. Mireus Pona..

PONA. (*Corretgintlo.*) Tia!

MIQ. (*Obehintla ab calma.*) Tia:

dant al oblit lo passat,
lo llas de nostra amistat
de nou estrenye voldria.
Deploro dins de mon cor
la cuestió que nos separa,
y per descans del meu Pare
vull revifar nostre amor.
Se que hi faltat, y també
qu' heu faltat, mes vos perdono
y pel perdò que vos dono
guanyar lo vostre sabré.
Sense forsa 'l testament
que gardeu, per ilegal;
si 's porta aixó al tribunal
se posa aquest al moment
de mon costat. Ara bè,
deume 'l testament á mi,
y de mil lliuras, aquí
vos firmo jo un pagaré.

PON. Gracias, Miquel; per la forsa
no vas podertel fer teu
y are per poder se hereu,
per l' interés me vols torsa?
Es en vá, ni m' has de dá
res á mi, ni vull jo darte;
en quan á lo d' esmenarte
mon amor no 't faltará.

MIQ. Es que mal ho podrè fé'
si fugiu del que proposo;
tirá avant á fe no goso,
mes si es forsa hi tiraré.

PON. Tira avant. (*Ab indiferencia.*)

MIQ. Mireus que tinch

- de molt y molt que venjarme!
PON. Que 't proposas espantarme?
MIQ. Mireus que á fe-paus m' avinch
y mes tart, ajudant Déu,
lo dret, que la lley me dona,
potser faré, tia Pona,
que á vostre despit veyèu.
Creyeume á mi, mentre es hora
matemho tot, de bé á bé;
vos firmaré 'l pagaré...
- PON. No.
MIQ. A fè qu' es empipadora!
Mes ja que ho vol, endavant
y á fora mes exigencias,
que lo qu' es las consecuencias
á mi poch mal me farán.
- PON. Si, y á mi...
MIQ. A vos si 'm plau,
puch fer Boria avall passarvos,
y en just cástich assotarvos
fins deïxause tota un blau.
- PON. Ja me 'n fas de por.
MIQ. Bè, bè;
vos rihéu.
- PON. No tinch de riure?
ja feya bè, en voler viure
lo vell del cuénto. Potsé
t' has pensat qu' era una nena
y no podent ab la pò,
vols guanyarme ab un babó?
vaja, no es mala la esmena!
mes á mi, noy, no 'm convé
ni poch ni molt.
- MIQ. Vos mateixa;
després no eixiu ab cap queixa.
- PON. Adeu, adeu. (*En tó de compassió.*)
MIQ. Passiho bè.
(*Aixís que Pona ha surtit, Miquel crida á Blay desde la porta del quarto ahont se haurá estat amagat.*)

ESCENA IV.

MIQUEL y BLAY.

- MIQ. L' heu vista? 'l du á la pitrera,
lo cap viu, y obrá ab prudencia.
- BLAY. Y si 'm feya resistencia?
- MIQ. Du lo paper, y aixó espera. (*Ensenyantli los diners.—Miquel demostrará al dir á Blay la primera part del vers, que deu portarli lo paper de tolas maneras. Aqueix surt depressa.*)

Tot per tot; recobra cor
y respira ta gaubansa,
que de nou ja la esperansa
á mos ulls llensa claror.
De la mà de mon germá
porto la marca en lo front,
jo sabré venjar l' afront
sense lo seu front marcá.
Que sigui hereu no voleu
perqué l' or també 'us agrada,
á la fi de la jugada
vos trobareu que so hereu!
Las millors cartas tinch jo
pera guanyarvos la basa;
demá la noya ab mi 's casa,
demá ets hereu Miqueló.

ESCENA V.

MIQUEL, MERCÉ, (al foro) SR. PERE y D. ANTON.

*Mercé entra deixantse anar arrera la mantellina, y s' as
senta en una cadira sens reparar ab Miquel; al veu-
rel s' aixeca ab forsa y 'l deixa sol sortint per la dret-
ta. Lo Sr. Pere y 'l Pare Anton, estarán erahonant
al carré, fins que 'n Miquel haurá entrat en son
quarto.*

MER. Tinch per resóldrem, un dia
y se 'm va acabar! (Ab abat ment.)

MIQ. Mercé. (Ab to aspre.)

MER Ah! (Aixecantse y fugint.)

MIQ. Mes perque fujas?

Merca — (Ab depreci.) Per que
ni al cel ab tu, anar voldria! (sortint.)
(Petita pausa.)

(Miquel diu ab molta ironia los següents versos)

MIQ. Altre joch que si á Deu plau

á nit, Miquel guanyarás.

(Per la noya.) Are, no 'm vols... ja 'm voldrás
quant hagi jugat... la clau.

(Ensenya una clau que figura ser la del quarto
de la Mercé, y surt per la esquerra.)

ESCE NA VI.

SENYOR PERE y DON ANTON.

(Entrán com seguint una conversassió comensada.)

PER. Y donchs, qu' es lo que ha passat?

ANT. Res s' ha obert lo testament
s' ha pres luego un inventari,
y sobre si tants coberts
hi ha de haver, que si no hi eran,

- que si s' han fós, si 'ls has pres,
s' han agafat l' un y l' altre...
y válgans lo sé amatents.
- BER. Y 'l testament com está?
ANT. Com te d' estar? ben cla y net
sense faltari una lletra
com sa tia li digué.
- PER. Y donchs hi ha las tres parts?
ANT. Si.
PER. Mes las dos son per l' hereu,
perque morta sa cosina...
Ant. Sj es morta, be 'u han de ser.
PER. No ho diu sa mare?
ANT. Be 'u diu;
mes díguim, y éll, com vá?
PER. Be,
te un nayno al front que no es cosa,
está rabiós que no hi veu.
- ANT. Encara sort, jo 'm pensava
que no hagués quedat malmés.
PER. Y per tant n' hi ha hagut?
ANT, Caramba!
han rodat dos rams ó tres.
de l' escala sens deixarse
l' un á l' altre
- PER. Valgam Dèul
y 'n Jaume, no 's ha fet mal?
ANT. No 's ha fet sino un blauhet;
mes deixant aquestas cosas
aném á lo que convé.
En Jaume dintre una estona,
si á vosté no li sab greu,
vindrá aquí.
- PER. Que no s' acosti. (*ab promtitud.*)
ANT. Senyor Perel (*volentlo apaciguá.*)
PER. Que hi há! (*ab soberbia.*)
ANT. Res!
me creya que era mes home,
mes veíg també que 'ls diners...
- PER. Don Anton, aixó es ofendrem,
jo no vull tal casament
perque 'l noy no tinga quartos...
ANT. Donchs veyam, ¿perqué?
PER. Perqué
fent pubilla jo á la noya
no vull jendre cabalè.
- ANT. Y si no es per ambició
per orgull no li convé.
Misèria humana, veyam digui,
si 'n Jaume sigues hereu
valdria mes del que val?
tindria mes honrades?

fora mes guapo ó be fora
un xicot de mes saber?

Miri: al cel sols hi ha una porta
y es tan baixa, que á n'al cel
sols hi entran los que s' aclotxan;
ningú hi passa ab lo' cap dret.

Orgull! vosté creu tal volta
que demá que 'l dit de Déu
signi á la mort perque dalli
á la noya ó á 'n Jaumet,
tindrà aquella mes respecte
al que tinga mes dines?

Sab perquè á 'n aquell que 'n tingui
podran servir: sab perquè?
per fer lo clot' hont l' enterrin
un xich mes fondo 'l fosser.

Y en lo dia del judici,
quan mes fondo siga aquell,
tant mes tardará 'l qui dormi
á sentir la véu de Déu.

PER. Don Anton, vostè enrahona
y, vaja, se 'n va del test;
ni l' orgull los meus ulls vetlla
ni 'm tentan may los dinés.
Costums que fins á mi 'l pare
m' ha portat de remots temps,
es lo que jo á tota costa
vull guardá y las guardaré.
A mes, se jo alguna historia
pel be meu y pel be d' ells,
de casats que algunas voltas
se solan fer certs retrets.

Y per fi: yull com á pare
que se 'm respecti com déu,
que lo que 'l pare disposa
sempre per lo fill es lley.

ANT. Donchs aixis, per vosté un fill
es un trasto, un esclau, res.....?
vaja deixemo...

PER. Deixemo

ANT. Y tornem á n' en Jaumet.

PER. Que ha de vení á ferí aquí? (*ab fredat.*)

ANT. A veure á n' Miquél.

PER. (*Accedint.*) Molt bé
que vingui, mes que cuydado
ab dir res á la Mercé.

ANT. Que no sab que hi ha justicia!

PER. Si no te prou anys, y á mes,
si ella hi consent, no li dono
ni una agulla de cap, res.

ANT. No crech que aixó sigui causa
per fer desistí á n' Jaumet,

que ab lo que menos ell pensa
es ab los bens de vostè.

PER. Molt avans que á 'n ell donarla
la tancaré en un convent.

ANT. Ja veurá, sense adonansen
tornem aná á lo mateix,
jo tinch tart; mes ans d' anarmen
li vull donar un consell.

Pare que á n' als fills no estima
res de bó, may dels fills reb;
la Mercé li es afillada... (*ab molta pausa.*)

PER. Que vol dir?... (*sens compendrel.*)

ANT. Que ho pensi be,
perque quant jo perquí torni
potsér ja no hi siga á temps.

ESCENA VII.

Sr. PERE.

Que ho pensi be, que mes bé
del que penso Don Anton?
Si senyó, estich decidit,
vull per jendre á 'n Miqueló;
tant me fá si ho pren á orgull
com á interes, que sé prou
que avuy en dia, á n' als homens
se 'ls sol respectá, á pes d' or.
(*Cridant.*) Merceneta!! Tantejemla
que 's va á jugá 'l tot pel tot.

ESCENA VIII.

PERE y ~~Merceneta~~ *Merceneta*

PER. Vaig donarte tot un dia
per resoldret.

MAR. Si senyor.

PER. Vareig dirte que escullissis
entre en Jaumet y entre jo;
veyas donchs de ton canrinyo
quí mes digne creu ton cor...
No respons? es tonteria
que mes tart ó mes dejorn
á la fi tindrás que ferho.

MER. Jo estimo igual á tots dos.

PER. Es dir que per tú, tan valen (*Ab ironia.*)
los meus divuit anys d' amor
com la sola llambregada
ó l' accent d' aquell xicot?
Es á dir que no 't recordas
que abandonada en lo mon
te vareig donar familia...

- vida y casa...
- MER. Oh! si senyor,
jo no hi oblidat ni un dia
lo que dech, ni lo que soch,
mes ay, que 'm va dar la vida
y ara 'm vol donar la mort!
Jo se prou que en esta porta
me varen trobar un jorn,
mig morta, y que 'm retornareu
al ardor de vostre cos.
Jo se prou que dech los besos
y 'ls afanys que 'ls pobres borts
en lo mon han de pagarlos,
si encare 'ls reban per sort;
mes á preu cóbrissels, pare,
de la vida del meu cos,
que de la vida del ánima
ni Deu ho vol, ni ho puch jo.
- PER. Es á dir que avans que á mi
prefereixas á 'n ell?...
- MER. No...
- PER. Es dir que per tu no valen,
los renys, las observacions,
ni los drets, ni 'ls anys, ni 'ls deutes...
que per tu en Jaume ho es tot...
Merceneta, Merceneta,
(Dominantse per no castigarla.)
mira be á lo que 't resolts.
- MER. Pare! Pare!... (Suplicant.)
- PER. Com, que dius?
de Pare ja no te 'n so,
que si sigues lo teu Pare,
no hauria de veure jo
com faltantme á la obediencia
ets la befa de tothom.
- MER. Pare! Pare!...
- PER. Decideixte
y ves de ferho ans de poch,
perqué á no tardar, sens dupte
en Jaumet y 'l pare Anton,
vindran per tu; ó la resposta
que per tu 'ls pugui dar jo.
Vols á en Miqueló ó á en Jaume?
vols á en Miqueló? respon!...
- MER. Vull á en Jaume! (Exasperada.)
- PER. (Agafantla per la munyeca ab ira.) Merceneta!

ESCENA IX.

Los mateixos y en JAUME.

JAU. Bona nit; en Miqueló?

PER. (A Mercé.) Vésten á dintre y avisal.
(A Jaume.) molt prompte surt, séu un poch.

ESCENA X.

JAUME y MIQUEL.

JAU. Ja son tants los sentiments
que lluitan dins del meu cor,
que si aviat aixó no acaba
quedaré retut y mort;
avuy s' acaba, á bona hora
que tingui tot fi.

MIQ. (Surtint.) Que vols!

JAU. Dessobre teu, ahí cego
vaig posar la ma, y 'm dol,
vinch á veure de quin modo
puch guanyar lo teu perdó.
No va ser ni la vilesa
ni tampoch va se 'l mal cor,
qui 'm va impelir á tal obra;
van ser las faltas dels dos.
Ab eixa má 't vaig ofrendre
tállamla si aixis ho vols;
mes l' altre que aqui t' allargo (*fentho.*)
com un romput llas d' amor,
ab la teva, germá enllassa
llássala germá ben fort.

MIQ. May!

JAU. Miquel! (*quasi ab carinyo.*)

MIQ. May; be deuria
venjar lo rebut afront;
mes l' oblido perque 'm deixis
viure ab pau, deixami donchs.

JAU. Digam Miquel, en ton p't
viu l' interes ó 'l amor?
si es l' interes, per Dèu digau
que tinch que cedirto tot;
més l' amor, perque me 'l robas
quant per mi es lo dot millor!
Mirat, jo sobre 'l passat
estendré d' are 'l llensol
del oblit, renunciaré
lo dot méu en ton favor,
y m' avindré á quant disposis
sobre 'l de casa; á tot hom
negaré que sustraguessis
ans del inventari l' or
y la plata, 'ls faré creure
qué 'm vas escriure ans de mort
lo pare, perque baixés
y no vaig baixar; de tot

- faré caure en mi la culpa;
mes l' amor, Miquel, l' amor
no me 'l robis, que aixó es l' únich
que de bo 'm queda en lo mon.
- MIQ. No necessito que 'm donis
lo qu' era mèu, ni tampoch
lo que has intentat de pendre
vull cedirte.
- JAU. Germá!
- MIQ. (*Sech.*) No.
- JAU. Mira, ja tres anys bèn prompte
fará, que la Mercé y jo
nos estimem; sens sabero
lo pare, Déu lo perdó,
y 'l senyor Pere, tractaren
eix casament sense amor.
Creguts que encara 'l cor d' ella
era sòrt á las passions,
no duptaren en lligarlo
ab lo teu, quasi be mort.
Mes tú que sabs que la noya
no t' estima, tu que pots
obrá coneixent la causa
que, fins t' ha de fer odies
á sos ulls, si persisteixes
en tas cegas pretensions;
tú deus esmenar quant puguis
la falta d' ells Miqueló.
- MIQ. L' estimo, y la vull per dona.
- JAU. L' estimas Miquel!... Es molt
l' afecte que jo li porto,
mes á saber que en son cor
hi visqués un amor altre
que no fos lo mèu amor,
seria felis cedintla
á 'n al altre.
- MIQ. Donchs jo no. (*ab sequedat.*)
- JAU. Mas penas son las que á 'n ella
li fan pujá als ulls lo plor,
es sa ventura la meva,
ella es jo.
- MIQ. Donchs per mí, no. (*ab sequedad.*)
- JAU. Y l' estimas?
- MIQ. Y l' estimol
- JAU. No 't vulguis formá ilusions;
lo que estimas, no es la noya
lo que estimas es lo dot!
- MIQ. L' un y l' altre
- JAU. Dom la noya
y 't daré 'l que 'm dugui.
- MIQ. No. (*ab sequedat.*)
- JAU. Quant t' ofereixen mos llabis

llansas lluny en ton rencor. (*ab dolor.*)
MIQ. Era jo ahi qui sufria
sufreix tu avuy.

JAU. Miqueló....
a tu, ab los brassos oberts,
he vingut per lo perdó
de faltas, que si he comesas
tu 'n tens la culpa y no jo.
T' he proposat tots los medis
que existeixen en lo mon
per matar nostras discordias;
are t' ho demano en nom
dels nostres pares, no vulguis
fer duptar á lo meu cor
que encara creu. Tot t' ho dono,
diners, joyas, fincas, tot,
mes l' amor sèu, qu' es ma vida
deixamel germà!

MIQ. No y no! (*Ab sequedat.*)
Mentres creyas que podrias
segrestarla, era ocasió
de proposá 'l que 'm proposas;
mes are, ja es tart. No pots
tréurela d' aquí, per jove!
quant tinguis l' edat, llavors
pots fero, si per desgracia
no es meva encar!

JAU. Miqueló!
MIQ. Vols res mes? (*Retirantse.*)
JAU. Sí! (*Dominantse.*)
MIQ. Donsas, digas.

JAU. Trenta mil lliuras y sous
segons inventari, 'm tocan
del que hi ha á casa.
MIQ. Y que vols?

JAU. Saber lo dia...
MIQ. Aixó es cosa
que pertany, als curadors,
Adeu donchs. (*Anant á entrar.*)

JAU. Miquel! (*Ab desesperació.*)
MIQ. (*Girantse al peu de la porta.*) Acaba. (*Ab fredor*)
JAU. He acabat. (*Pausa.*) (*Miquel entra dins.*)

Que te en :o cor!
anem; á dins d' eixa casa
hi tinch la vida y la mort,
quan torni, ó ab ella 'n surto
ó be hi morirém tots dos.

ESCENA XI.

JAUME y SR. PERE.

PER. Jaume! (*Cridantlo al anar á sortir.*)

JAU. Que mana.

PER. Un moment.

JAU. Digui.

PER. Per lo que fa poch
has parlat ab ton germá,
se que ja los plans no pots
porta á cap, y vull donarte
un consell; ates aixó,
voldria que desistissis
de volerla.

JAU. May!

PER. May! Donchs
feste cárrech que la noya
ja es morta; ó de 'n Miqueló
vindrá á ser, ó bè la tanco
á santa Clara.

JAU. Millor!

PER. Com!

JAU. Millor, de santa Clara
podré aná á treurela jo.

PER. T' atrevirias á fero?

JAU. M' atrevesch, per ella, á tot;
estimo jo á la Mercé
y la Mercé á 'n á mi 'm vol.
com Deu entre 'ls dos no 's posi
havem de juntaus los dos.

PER. Mira...

JAU. No 'l milló es deixaro
vaig á buscá á don Anton
y á la tia, pèl negossi
del Testament, quan resolt
aquest sia, si li sembla
podrèm ocupáns d' aixó,
obrant vostè com li agradi
y obrant com m' agradi, jo.

(*Ap.*) Si no 'm la dona la mato.

PER. (*Ap.*) Va al convent si no 's resolt

ESCENA XII.

SR. PERE, MIQUEL y MERCÉ.

PER. Merceneta... Miquel; d'are (*Cridantlos.*)
comensaré jo á obrar
ja no dech mes tolerar
que la filla obligui al pare
Es hora ja qu' entre 'ls tres
lo que 's deu fer resoluém.

MIQ. Fassi 'ls capítols, firmém
y no hi ha que fer res mes

MAR. Firmaréu vosaltres dos.

MIQ. Y tu?

MAR. May! (*Resolta.*)

PER. Altra vegadal

Te 'm vas fent ja mes pesada
que 'l cuento del enfadós

Mig MAR. Merceneta, mira be.
lo que fas.

MAR. Ja ho tinch mirat.

MIQ. Mira lo que aqui t' han dat,
mira lo que jo 't daré.

MAR. Lo que entre 'ls dos puguin dar-me
ó m' hagin dat agrajeixo,
mes ser pobre prefereixo
que no rica, ab tu casarme. (*A Miquel*)
Val per mí, molt mes que l'or
ab que guanyarme 't proposas,
las venturas, enganyosas
segons dihéu, del amor.

MIQ. Es que en mon pit viu també
l' amor per tu.

MAR. Y te 'n recordas
quant altres telas, ni cordas
tens ja per cassarme?

MIQ. Es que...

MER. No t' afanyis tot en vá
lo que fassis ne seria,
ni 't vull are ni 't voldria
á no volém ton germá.

PER. Está molt bè; a re escolta;
si ab la roba de l' esquena
com te recullí quan nena
sens pietat poca ni molta;
si, oblidantme que 't sò pare,
á fora casa 't tregués
y aquella porta 't tanquès
hont t' abandoná ta mare,
què dirias?

MER. Què diria?

besaria lo lllindar
d' hont un jorn vosté 'm va alsar
y després... me 'n aniria.

PER. Pro ahont anirias: ahont?

MER. A contar que en eixa porta
de fret y de fam mig morta
me va recullir un jorn;
mes que avuy per l' interés
y per l' orgull dominat,
de eixa porta m' ha llensat! (*Pausa.*)

PER. Y si d' aqui no 't llensès

- y 't tanqués en un convent,
lo teu llavi que diria?
- MER. Si 'm tancava, oh! malehiria
fins lo malastruch moment
que de mi, 's va compadeixe:
lo seu nom, lo seu recort,
y fins los besos d' amor
que li haji pogut mereixe.
Si 'm tancava... oh no, vosté
sab bè prou lo que aborreixo
lo convent....
- PER. Donchs mira, 't deixo
elegi: en Miquel....
- MER. O que?
- PER. O 'l convent. (*Ab ironia.*)
- MER. Lo convent! (*Ab forsa.*)
- MIQ. Mira....
- MER. Lo convent, al menys alli,
mes lliurement que no aquí
lo cor del qui hi viu respira.
- PER. Mira que 'm tens apurat
y que no va de per riure.
- MER. Prefereixo allá dins viure
que no viure al seu costat!
- PER. Desagrahida.
- MER. Oh! no, no tal;
demánim hasta la vida;
mes no 'm digui desagrahida
perqué dientmo 'm fa molt mal.
Jo no vull iugrata se
ab aquell á qui dech tant.
- PER. No vols sero, y m' estás dant
un cop que no 'l contaré.
- MER. Oh! Pare!
- PER. Sí, tú no miras
que mon somni mes volgut,
ab ta cega ingratitut
lluny de mi, per sempre tiras;
mes, no hi fa res, al convent
tot seguit te n' anirás,
pot se alli cambiarás
ans d' un any, de pensament,
y si no, quédats alli.
- MIQ. Mira lo que fas Mercé,
lo que t' estima jo sè,
cedeix per ell, no per mi.
Sols per consideració
al dir del mon, deus volero,
y molt mes sent acció 'l fero
que du en si compensació.
Cumpleixes fento, un deber
que 't coloca á gran altura,

á 'n á mi 'm donas ventura,
á ton pare molt plaher.
Y del dot teu, y 'l meu or
obrint la renda ample espay,
pots trovarte com ja may
te pots trová ab ton amor.

MER.
MIQ.

‘L cor, quimera,
per mes que arribi á estimar
á la fi tè de oblidar:
pobre del qui en ell espera.
Aixís com l' home d' edat
vá canviant cada dia,
també en afectes varia
lo cor que Dèu, nos ha dat.
Es com la nau que 'l patró
du per la mar de la vida:
per combatre la mentida
te al cap per únich timó.
Y es la del or, llum segura
que al port de la renda 'l guia,
mata aquesta, y se't desvia
del camí de la ventura.
Y en la roca del dolor
llansat per sa mala estrella,
á la fi se t' estabella
á pesar del seu amor.

MER.

Aixís com l' home d' edat
va canviant cada dia,
d' amor, també aixís cambia
lo cor que Dèu, nos ha dat.

Al dels pares, lo aymador
los seus tions anyadeix,
y la flama creix y creix
dels fills ab lo pur amor.
Y lo cor, que débil nau,
porta l' amor per patró,
no necessita 'l timó
que 'ls descreguts li donau.
Per l' ample mar de la vida,
si es així la seva estrella,
ve que á la fi s' estabella
contra 'l mal y la mentida.
Mes una estèlla no mes
que la mar entri en lo port,
salva l' amor á 'n al cor
quant no 'l salva l' interés.

MIQ.
PER.
MIQ.
PER.
MIQ.

Es á dir que no 't convens?
Es á dir que persisteixes?
Ni compassió ja mereixas!
Ni gratitut ja no sents!
Parlas de cor y d' amor

- PER. y á 'n als dos are aqui negas.
Per salvá als estranys, ofegas
lo meu amor, lo meu cor.
- MER. Oh, nol
- PER. Mala filla!
- MIQ. Ingrata!
- PER. Dolenta!
- MIQ. Falsal
- PER. Traidora!
- MER. Si 'us estimo... (*Ab desesper.*)
- PER. Enrahonadoral
- MIQ. diu que m' estima. (*Ab ironia á Miquel.*)
- PER. Y 'l mata! (*Al Sr. Pere.*)
- MER. Mes cedirás y al moment.
- PER. Máy!
- MER. Si no de grat, per forsa,
ó be aqui t' haig de colltorsa.
- MER. Pare! (*Suplicantli.*)
- PER. Ho sents. (*Amenassantla.*)
- MER. (*Ab indignació.*) Pare dolent!
- PER. Ah... que has dit..., acabém ja,
veste á preparar desd' are
per nar demá á Santa Clara.
- MER. Avuy ja hi voldria ana.

ESCENA XIII.

Sr. PERE Y MIQUEL.

- PER. Estich cego, y viva neu
que fins sa vida perilla!
- MIQ. (*apart.*) Malt va... si no fos pubilla!
- PER. (*Id.*) Si l' altre sigués hereu!
- MIQ. Mes á nit m' arreglarè
(*Ensenyant una clau que figura ser del quarto
de Mercé*)
perque demá estiga mansa.
- PER. (*A Miquel.*) Encare tinch esperansa.
- MIQ. Encare 'n tinch jo també.
- PER. La tancaré y ab un mes
de rigor, crech que cambia.
- MIQ. Ben pensat (*ap.*) ab menys d' un dia
la vull posar del revés. (*lo senyor Pere surt.*)
(*alt.*) Aixó es segú, sols falta are
que 'n Blay 'ls papers me dugui....
com fermen amo yo pugui,
no 'ls te de costar poch cara.

ESCENA XIV.

MIQUEL, D. ANTON, JAUME y BLAY.

(*D. Anton y Jaume surtan al foro portant agafat de la mà á Blay, á qui fan las primeras preguntas; ensenyanli ab lo dit á 'n Miquel, que s' estarà baix la escena.*)

JAU. Es aquest?

Es éll?

ANT.

Respon.

JAU.

BLAY.

Si.

JAU.

Si?

MIQ.

Ah! (*ab rabia.*)

ANT.

(*A Blay.*) Te 'n pots anar.

(*A Jaume.*) Tú ves á 'n ella á cercár.

(*Tot aixó sense moures del fondo.*)

ESCENA XV.

DON ANTON y MIQUEL.

(*Al quedar sol D. Anton, baixa fins á tocar á 'n Miquel y li diu ab molta forsa.*)

ANT.

Lladrel lladrel

MIQ.

(*ab rabia y to amenassador.*) Don Anton!

ANT.

Lladre he dit, y prega á Deu
que ningú mes no t' ho digui,
perque á l' hereu no 's castigui
fentlo d' un grillet, hereu,
En las sombras de la nit
deixo ton crim enterrat,
mes te vull fer castigat
per mirarte penedit.

Per ma d' altre ab traydoria
dels de ta sanch los drets robas,
mes de Dèu, ab la ma 't trobas,
per reptar ta fellonia.

Trossos fet n' es lo paper....

MIQ.

Donchs so hereu! (*Ab promtitut*)

ANT.

No encare, no,

que per fré de t' ambició
nou testament s' escrigué.

MIQ.

Sense firma del meu pare
cap forsa té.

ANT.

Ja tenia
quan lo esqueixat existia,
la mateixa que te are.

MIQ.

Armas traidoras serán
ab que enganyarme 's proposan.

ANT.

Lo que á dir tos llabis gosan
dirte los altres podrán.

Per privilegi especial
y baix fe de jurament,
válit pot sé 'l testament
que de paraula 'l malalt
devant testimonis feu,
y perquè vensut se 't veji,
per virtut del privilegi,
deixas avuy de se hereu.
De Sant Félix en lo altá
sis horas no eran encare,
que lo encarrech del teu pare
lo meu llabi declará.

Lo notari alli present
n' ha dat fé, ho he jurat jo,
y ara 'ns trobem Miqueló,
que tenim nou testament.
May de Deu la justa má
deixa d' obrar ab justicia,
ni l' atura la malícia
ni l' engany la fá desviá.

Miq.

Ira de Deu, don Anton,
Vosté si que no te cara.

(Deu tenirse especial cuydado ab lo contrast de la ira de 'n Miquel y la calma y humilitat de don Anton al sentir sas ofensas, pus que está molt en las miras del autor y es convenient per l' efecte del drama.)

AAT.

Vaig dirte, si 't falta 'l pare
vina á mi. Se prou que son
de las passions los enbats
que 'ls pobres mortals sofreixen,
cástich los malvats mereixen
y llástima 'ls desgraciats.
Se prou, que si may ton pare
t' hagues dat lo nom d' hereu,
no fora presa 'l cor teu
de l' ambició que n' es are.
Se prou que no haurian mort
las virtuts que l' ennobleixen,
que 'ls homes quan al mon neixen
pur y sá tenen lo cor.

Mes un grá sols d' ambició
que hi entri, mes endavant,
creix l' ambició tant y tant
que l' ompla tot, Miqueló.

Y en sas onadas de brí
batentlo, al fi se 'l fa seu,
y de la imatge de Deu,
d' un ángel, ne fa un butxí.
Del Pare 'l consol te falta
y te 'l porto.

Miq.

(apartantlo) May!

- ANT. Miquel,
mira que hi ha un Deu al cel
y que tens la rahó malalta.
- MIQ. Prou D Anton, prou ni ha!
m' han vensut ab fellonia,
y vaji... que no voldria
qu' es home d' anys, oblidá:
que sento tal lluyta en mi
que temo no podem vence,
pus fins la sanch ja comensa
dins de mon pit, á bulli.
- ANT. Es á dir que no hi ha res
que 't pugui convence?
- MIQ. No!
- ANT. Es á dir que per tu so...
- MIQ. Lo que m' ha dit y res mes.
- ANT. Que no creus lo que hi jurat,
que 'm tens per home dolent:
es á dir que 'l testament
't creus que jo 'l so inventat!
No tens ni perdó de Deu,
ni dels homes...

ESCENA XVII.

Dits, JAUME y PONA.

*(Jaume y Pona entran per lo fons, lo primer de-
turant á la segona que vol tirar-se damunt de 'n
Miquel: tota la escena ab rapides.)*

- JAU. Per Deu, tia! *(Aguantantla.)*
- PON. Deixam! *(Forsejant.)*
- XNT. Pona! *(Reprementla.)*
- PON. Es que voldria
ferli senti 'l rencor meu.
- ANT. No sou vos qui ho te de fe.
- MIQ. Deixeula, deixeula anar,
que també 'm tinch d' esbravar
y aguantarme ja no sé,
- ANT. Senyor Pere, Merceneta. *(Cridantlos.)*
(a Miquel.) Pus que no 't vols penedir,
preparat donchs á sentir
ton merescut.

ESCENA DERRERA.

Dits, MERCÉ y lo Senyor PERE.

*(Tota aqueixa escena deurá anar molt estudia-
da, por lo molt moviment dels actors, y los di-
versos sentiments que ab molta rapidés deuen
espressar.)*

- ANT. La careta

arrancada ja al traïdor,
es hora de fer justícia,
y al orgull y á la avarícia
castiga en nom del Senyor.
(A Miquel) Ja no ets hereu: permet Deu
qu' entre 'ls germans y la tia,
se parteixi 'l que devia
fer malament un heréu.
Y per desfer los tèus plans
tramats sols per l' ambició,
á la Mercé, Miqueló
t' arrabasso de las mans (sorpresa.)

PER.

Com! (Admirat.)

JAU.

Quel (Id y ab interés.)

MIQ.

May!

ANT.

Donchs te de ser

MER.

Donchs Jo! (Indessisa.)

JAU.

Esperansa!

PER.

(Ab autoritat.) Es ma filla!

ANT.

Deixará de ser pubilla. (Al Sr. Pere)

y no será ta mullér. (A Miquel.)

ANT.

(A Mercé.) Aqueix home, no t' es Pare

MAR.

Pero...

ANT.

Y al mon existeix

qui de tos llabis mereix

lo nom estimat de mare.

MAR.

Tinch Mare! hont es? (Ab expansió.)

MIQ.

(Apart ab ira.) Malehit!

PER.

Don Anton

ANT.

(Sense escoltarlo.) L' hora ha arribat

de ferne publicitat

del que 'n secret m' era dit

Perdoni lo qui ja es mort

y Vos (A Pona.) y Vostè també; (al Sr. Pere)

si parlo ho faig per fer bé

per adressá un arbre tort. (Per Miquel.)

(Ab pausa) Fará divuit anys que alli (Signant
la porta.)

fou trovada una noyeta,

y també que á una pobreta

quasi morta 'n van culli.

PON.

Acabi! (Ab ansietat.)

MER.

Digui! (Id.)

PER.

(Ap.) Malvat!

ANT.

La noya duya un bolqué...

PON.

Ab una M y una C. (Ab promitut.)

MER.

Y una creu de Monserrat. (Id.)

ANT.

Es ta mare. (A Mercé.) Es vostra filla. (A Pona)

PON.

Filla del cor!

MER.

Mare meva! (S' abrasan.)

(La actitud dels actors al arribar á aqueix punt
deu ser la següent: Pona y Mercé á la dreta

abressadas, Jaume en mig gosant ab lo goig de las duhas. Lo Sr. Pere y Miquel á la esquerra, furiosos y avergonyits, y don Anton, baixará fins á ells y 'ls dirá.)

- ANT. Senyor Pere ja no es seva, (Per la noya.)
(A Miquel.) no ets hereu, ni tens pubilla.
- MIQ. Crech que la rabia 'm sofoca.
- PER. La noya no 'us ne dureu (A Pona.)
que avans á mi no 'm pagueu...
- ANT. (Ab forsa.) Oh! Tanqui, tanqui la boca,
que coneixent bè qui es,
quant hi vingut, hi vingut
senyór Pere previngut
per pagarli aquets dinés.
(Tirantli una bossa ab despreci sobre la taula.)
Ara anem. (A Pona, Mercé y Jaume.)
- JAU. Oh! (Dolentse de deixar á son germá en lo estat
que 's troba.)
- MER. Don Anton!
- JAU. M' es germá!
- MFR. M' ha fet de pare!
(Suplicant á D. Anton perque no 'ls deixi abandonats á son dolor. Aixó desde 'l foro.)
- ANT. No vos espanteu que encare
del tot ben perduts no son.
(Al senyor Pere y Miquel ab solemnitat.)
Si 'l penediment un dia
dintre del cor vos trucava,
lo que de rompre s' acaba
estrenyes de nou podria.
Germá pot tindre 'l germá
y 'l pare pot tindre filla:
mes ha mort ja la pubilla,
mes l' hereu ha finat ja. (Xica pausa.)
- PER. (Arronsant l' espatlla.)
Tan me fá, no hi perdo res,
al revés, hi guanyo encare.
- MIQ. (Suspirant) Perque 'm va fe hereu lo pare!
- PER. Deixam contá aquets dinés.
(Miquel desde 'l darrer vers de D. Anton haurá quedat assentat ab lo colze al jenoll y lo cap apoyat á la ma en estat d' abatiment y d' asflicció: lo Sr. Pere á la part oposada de aquest, contant ab interés los diners que sobre la taula tirat hi ha D. Anton y aquest últim, que desde 'l fondo estará mostrant á Jaume y á Mercé, lo que al Sr. Pere y á Miqueló los passa, dirá los versos que segueixen baixant vers á Miquel ab molta pausa, seguit dels dos ayments, fins enllassar á plaret las mans dels dos germans, lo que lograt corra al Sr. Pere, al qui trayent de sa interessada distracció li fa observar, vulgas no vulgas, lo que de fer acaba.)

ANT.

(A *Jaume y Mercé.*)

Ja 'u veyeu; la vostre amor
si ab fills un jorn fos premiada, (*baixant.*)
del que á la vostra mirada
s' esposa, feune recort.

No vulgueu tals pares ser (*signant al Sr. Pere*)
y dels fills feune germans

(*Tot aixó ab molta pausa y llassant las mans de*
Miqueló ab las de Jaume.)

enllassantlos hi las mans,
desde 'l gran fins al darrer.

Teniu per lo fill milló
lo qui mes estimi als altres ..
recordeuyos de vosaltres...

(*Al Sr. Pere molt bruscament y aludint als di-*
ners que conta y al quadro que formarà la fa-
mília dels Serrallas.)

ANT.

Que val mes gaixo (*los diners.*) ó alló? (*la fa-*
mília.)

(*Miquel al caurer lo taló estarà ab lo mocador*
als ulls apoyantse á la espalla de sa tia y una
ma entre las de Jaume que li besa ab satisfacció
á l' altra part de Pona, Mercé ab las mans
plegadas y los ulls vers l' alt. A la part oposa-
da d' aquest grupo, lo Sr. Pere, de front á la
taula hont conta los diners, mes jirant lo cap
en direcció hont lo bras de Don Anton li signa,
una ma á l' espalla y la satisfacció á la cara.
Quadro.)

FÍ DEL DRAMA.

Erradas notables.

<i>R.</i>	<i>P.</i>	<i>Hont diu.</i>	<i>Déu dir.</i>
30.	39.	ANT. Dèu os quart.	Dèu los quart.
30.	47.	ANT. Aquest temps perçó és que un va.	aquest temps, perçó un se 'n va.
32.	12.	MIQ. Y quina ideya, aquest home.	(Ap.) Y quina ideya aquest home
34.	48.	ANT. No ve' su	No 'u sé
42.	43.	JAU. y vaig á fer que potsé	y ho vaig á fer que potsé
55.	22.	Lo SR. PERR y l' PARE ANTON,	Lo SR. PERR y DON ANTON
55.	28.	MIQ. Mes perque fujas?	Perque fujas?

Algunes errades de ortografia nos han passat, en particular en lo primer full; mes com son de fácil cemprensió no las anotém.

